

LEVE DE MOEREN !

Marc Reynaert

Ik heb een hekel aan het heden. Geef mij maar de geschiedenis. Dat is een bevroren wereld die je kan bekijken op de manier die jij wilt.' Boudewijn Büch

PERSONAGES

VORSTIN Isabella, landvoogdes der Nederlanden.

MYRIAM, lichtekooi

RENILDE, dorpsmeisje

MARJANNE, genezeres

COEBERGER, bouwmeester

MICHIELS, werkleider

PIETERS, opzichter

KOEN, dagloner

ADRIAAN, dagloner

SEGER, dagloner

HANS, pooier

TWEE HUURDODERS

MONNIK, introduceert ook muzikaal de scènes

JONGEN

1. KOEN. MYRIAM. HANS. MAN1. MAN2.

HANS Meneer komt zich hier amuseren en kan dan niet betalen. Meneer is bestolen ! Zijn geld is gepikt en ik moet dat geloven ?
 KOEN Ja, want er zit niets meer in.
 MYRIAM Er heeft niets ingezet.
 KOEN Hoe zou jij dat weten ?
 HANS Waar is het ?
 KOEN TEGEN MYRIAM Jij hebt het er uitgehaald !
 MYRIAM Durf jij dat zeggen ?
 HANS Ze heeft je beursje leeggemaakt, ja, maar niet dat beursje. Gemene profiteur ! Kom, geef me je jas.

KOEN TREKT ZIJN JAS UIT EN GOOIT DIE NAAR HANS.

KOEN En wil je mijn broek ook ?
 HANS Ja, doe die maar uit.
 KOEN En mijn laarsjes ?
 HANS Die mag je aanhouden. Laarzen met gaten geven natte voeten en van natte voeten krijg ik krampen. Jij niet, natuurlijk, jij bent een en al kramp.

HANS TAST IN DE ZAKKEN VAN DE JAS, HAALT ER EEN ZILVEREN TABAKSDOOS UIT, BEKIJKT ZE EN STEEKT ZE IN ZIJN ZAK. KIJKT NAAR KOEN.

HANS Hoe is je naam ?
 KOEN Is dat belangrijk ?
 MYRIAM Koen.
 HANS Ik heet Hans. Hans von Sachsen voor de zakenpartners. Hans tout court voor de vrienden. Kijk Koen, ik heb een ander voorstel.

HANS STEEKT DE TABAKSDOOS TERUG IN DE JASZAK EN GOOIT DE JAS TERUG NAAR KOEN, DIE HEM AANTREKT.

HANS Werk jij voor De Compagnie De Moeren ?
 KOEN Die hier het moeras aan het droogleggen is ? Neen.
 HANS Ben je afgekeurd ? Afgedankt ? Iedereen werkt er. Jij niet ?
 HANS Waarom niet ?
 KOEN Waarom niet ? Mijn lief wou het niet. Omwille van haar vader. Mijn lief is de dochter van de vispiet. Is verdronken naast zijn schuit. Hij zag het niet meer zitten.
 HANS De tijden veranderen. Je moet je daarbij neerleggen.
 KOEN Hij kon dat niet.
 HANS Je kan de vooruitgang niet stoppen. Niemand kan de vooruitgang stoppen, behalve ...
 MYRIAM De duivel.
 HANS God.
 KOEN Ze heeft me haar vaders tabaksdoos gegeven.
 HANS LACHT En ze schreide, zeker ?

MYRIAM Waarom lach jij ? Dat is toch schoon dat ze haar vader gaarne gezien heeft. TEGEN KOEN En heb jij haar niet getroost ?

KOEN Ze liep weg.

MYRIAM Je hebt het niet goed aan boord gelegd.

KOEN Ik kan daar niet tegen, tegen verdriet.

HANS Myriam, ga naar de slachter. TEGEN KOEN We steunen mekaars commerce. 't Gaat weer goed in de zaken. De slachter heeft weer leute.

MYRIAM Ja, hij lacht zijn tanden bloot. Maar hij heeft er niet veel meer, de lelijkaard. Ze zeggen dat hij ook mensenvlees verkoopt. Nierkes en de lever van bosgeuzen. Spaanse soldaten zouden daar verlekkerd op zijn.

 TEGEN HANS Jij zou mij liever opeten, hé, stukje voor stukje. AF.

HANS 'k Heb haar nog ontmaagd.

KOEN Over wie heb je 't?

HANS De dochter van de vispiet.

KOEN Renilde?

HANS Ja, ik heb haar nog ontmaagd.

KOEN Weet je wel wat je zegt?

HANS Geloof je mij niet?

KOEN Zoiets zeg je niet over dat meisje.

HANS Jij kent de meisjes niet. Ze laten zich ook niet makkelijk kennen. Ze moeten kiezen, hé.

KOEN Kiezen?

HANS Hoer of non.

KOEN Die hoer van jou heeft mij bestolen.

HANS Bazuin dat niet uit, hé makker!

KOEN 'k Heb vanochtend de kleren en de hoed van Renildes vader op de markt verkocht en 'k heb er veel geld voor gekregen.

HANS Tast eens in je beursje.

KOEN TAST IN ZIJN BEURSJE Een beurzensnijder!

HANS 't Straatje loopt er vol van.

KOEN Dat weet ik.

HANS Dus genoeg daarover. We moeten de handen in mekaar slaan, Koen, er staat veel op het spel.

KOEN 't Is dus een spel?

HANS Geen lachespel!

KOEN Bloedserieus?

HANS Met winnaars en verliezers. Op leven en dood.

KOEN Daar doe ik niet aan mee.

HANS ROEPT 'DE MANNEN'. TWEE MANNEN OP.
ZE STEVENEN OP KOEN AF EN STAMPEN HEM
TEGEN DE GROND.

HANS Moet ik hen vragen om je de kleren van het lijf te trekken en je in je blootje de straat op te schoppen, misschien? PAUZE Mannen, hoeveel zat er in zijn beursje?

MAN1 HAALT DE SCHOUDERS OP, WEET HET ZOGEZEGD NIET MEER.
MAN2 Vijf!

KOEN Tien gulden. Goed voor één beurt.

MAN 1 KIJKT NAAR MAN 1, DIE WEGKIJKT IN HANS' RICHTING.

KOEN Houd het maar.

HANS STUURT DE MANNEN WEG. BEIDEN KIBBELEND AF.

HANS Lomperik ! Myriam is vlees gaan halen en ze is nog beter in eten berei(d)en dan in vrijen. TREKT KOEN RECHT.

KOEN Wat verlang je van mij ?

HANS Ik zou willen dat je ginder gaat werken.

KOEN Dijken delven?

HANS Dat is niet moeilijk.

KOEN Maar wel lastig.

HANS Zorg ervoor dat je aangeworven wordt.

KOEN En als het niet lukt?

HANS Je stelt de verkeerde vraag, Koen! Ruik eens. RUIKT. Mmmmmm ...

KOEN RUIKT Ik ruik niets.

HANS Neen? Dat komt wel. Kom mee.

BEIDEN AF.

2. VORSTIN. COEBERGER. MICHIELS.

MICHIELS MET GRONDPLAN OP. BEKIJKT DE WERF, ZIET DAT HET GOED IS, DAT IEDEREEN DRUK IN DE WEER IS MET HET GRAVEN VAN DIJKEN, DAT ER GEEN VECHTPARTIJEN ZIJN, DRINKT EEN SLOK UIT ZIJN PUL, GAAT ZITTEN, BEKIJKT ZIJN PLAN : TELT DE KAVELS BINNEN DE AFWATERINGSGRACHT, DIE HET WATER VAN DE GRACHTEN NAAR DE RINGVAART VOERT, STAAT RECHT OM IN DE VERTE DE MOLENS LANGS DE RINGVAART TE TELLEN.

COEBERGER EN VORSTIN OP : COEBERGER BLIJFT STAAN OM DE VORSTIN TE LATEN VOORGAAN. MICHIELS VERWACHTTE DE GASTEN NIET EN KIJKT VERBAASD TOE.

DE VORSTIN MERKT HEM OP.

VORSTIN TEGEN COEBERGER Wie is hij ?

COEBERGER Michiels is de werkleider, Uwe Majesteit.

MICHIELS BUIGT HET HOOFD Ja, Uwe Majesteit, de conducteur.

VORSTIN En meneer Coeberger is de bouwmeester.

COEBERGER FIER Inderdaad, Uwe Majesteit.

MICHIELS Mag ik ? (verder werken)

VORSTIN TEGEN COEBERGER Wat bedoelt hij ?

COEBERGER Ja, Michiels. TEGEN VORSTIN Hij volgt de werken op.

DE VORSTIN KNIKT INSTEMMEND EN KIJKT NAAR DE WERKEN.

VORSTIN De werkmensen lopen toch raar, hé Coeberger ? Een beetje krom. Op de miniaturen staan zij mooi recht. En hier zijn ze gebogen, gekromd.

COEBERGER Gekrompen, Uwe Majesteit. Van werken word je ook sneller oud.

VORSTIN Dat zie je niet van hier, Coeberger.

COEBERGER Op korte tijd, grijs en kaal, Uwe Majesteit. Je kan ze zo van elkaar onderscheiden, de harde werkers en de planttrekkers.

VORSTIN God zal hen wel onderscheiden. PAUZE Al die kapjes, Coeberger.

COEBERGER Clair-obscur, Uwe Majesteit.

VORSTIN Ik hou van de regen, daarom ben ik naar hier gekomen om te regeren. Met heel mijn gevolg. Het is al fel uitgedund. PAUZE Er ontbreekt wel wat kleur, Coeberger. Rode, blauwe, groene tuniekjes, dat zou toch heel mooi zijn, gelijk op de miniaturen. Dat zal de kosten toch niet omhoog jagen, Coeberger ?

COEBERGER Zeker niet, Uwe Majesteit, zeker niet, want ze moeten hun werkkledij en hun werktuigen zelf betalen. Dan zorgen ze er ook beter voor.

VORSTIN Heel verstandig, Coeberger.

COEBERGER Wij zorgen wel voor de karretjes, die u hen ziet voortduwen om aarde aan te brengen. Ginder.

VORSTIN Ik zie ze wel.

MICHIELS En voor de emmers, Uwe Majesteit.

STILTE.

VORSTIN ‘t Is gelijk een mierenhoop, hé Coeberger, al die bezige mieren, ze wroeten en krabben en gaan op en af en sleuren en trekken en graven en bedekken. Oeioeioeioeioei !!

COEBERGER Is er iets ?

VORSTIN Doet me aan iets denken, Coeberger. Een zondagnamiddag, moe van het wandelen, even verpozen, genieten van Gods natuur en plots, ik dacht wat doet de kardinaal onder mijn rokken – de kardinaal was toen mijn verloofde - en ‘k sprong recht, maar wat zag ik : een mierennest ! Ik zat vol mierenbeten. LACHT. Vol mierenbeten. WORDT ERNSTIG. Een voorteken. STILTE Ik heb geen kinderen mogen baren. Ik moet boeten. HAAR AANDACHT GAAT PLOTS NAAR DE WERKZAAMHEDEN Vanwaar komt al dat werkvolk, Coeberger, de streek is nochtans dun bevolkt, hier en daar een hut ?

COEBERGER Michiels kan Uwe Majesteit daar meer over vertellen, hij leeft al meer dan twee jaar in die dun bevolkte streek. Hij heeft er ook een lief gevonden.

VORSTIN Vertel eens, Michiels.

MICHIELS Wel, Uwe Majesteit, ze komen van alle kanten.

COEBERGER LACHEND Moerduivels, Uwe Majesteit.

VORSTIN Moerduivels ! ? Dat terrein moet besprenkeld worden met wijwater, Coeberger.

COEBERGER Moerduivels ...
 VORSTIN Spreek die naam niet meer uit !
 COEBERGER Het zijn mensen zoals Uwe Majesteit ... eh pardon zoals iedereen, maar het laagste van het laagste. Als je hun vraagt wie is God, dan valt hun mond open.
 VORSTIN Ze zijn nog niet gekerstend ! Waarom neem je geen werkvolk uit de streek, Michiels ?
 MICHIELS Die stropen liever, Uwe Majesteit.
 VORSTIN Dwing ze, Coeberger.
 COEBERGER De burgemeester neemt hen in bescherming, Uwe Majesteit.
 VORSTIN Moet ik een leger op hen afsturen, Coeberger ?
 MICHIELS Ze zijn niet in staat om met een spade te werken, Uwe Majesteit.
 VORSTIN En die hier wel, hé.
 COEBERGER Ja, Uwe Majesteit ziet hier alleen geoefende grondwerkers.

JONGEN OP. KLIMT OP DE STELLING. VOLGT DE ACTIES VAN COEBERGER, VORSTIN EN MICHIELS.

MICHIELS Ze leven in de tenten, die je ginder ziet staan.
 VORSTIN Netjes ziet het er niet uit.
 MICHIELS Uitschot, hé.
 COEBERGER Echt het laagste van het laagste.
 VORSTIN Coeberger, het is onze plicht om de laagsten onder ons te verheffen. We zijn immers zelf maar wat de minsten onder ons zijn.
 COEBERGER Wat kan Uwe Majesteit dat toch wondermooi zeggen !
 VORSTIN Weet u waar dat staat, Coeberger ?
 COEBERGER In de bijbel zeker ?
 VORSTIN U bent het niet zeker. Geloof u in God, Coeberger ? Natuurlijk gelooft u in God. Elk weldenkend mens gelooft in God en zijn Kerk. **BEGINT PLOTS TE ZINGEN** Credo in unum Deum ... **ALS ZE DE TEKST NIET MEER KENT HOUDT ZE OP MET ZINGEN.** Coeberger, waarom toch hebben de slimste koppen zoveel kritiek op de Kerk ?
 COEBERGER Erger nog, Uwe Majesteit, ze hebben de Kerk bevochten maar god zij dank de duimen moeten leggen.
 VORSTIN U antwoordt niet op mijn vraag, Coeberger ?
 COEBERGER En die was, Uwe Majesteit ?
 MICHIELS **KOMT TUSSENBEIDE** Die slimme koppen, Uwe Majesteit, denken altijd dat zij de waarheid in pacht hebben.
 VORSTIN Inderdaad, maar ... Coeberger ?
 COEBERGER Maar ?
 MICHIELS **KOMT TUSSENBEIDE** Ze lezen de bijbel op hun manier.
 VORSTIN Maar, Coeberger ?
 COEBERGER Maar ?
 VORSTIN Zij dwa ...
 COEBERGER Dwalen, natuurlijk, Uwe Majesteit.
 VORSTIN Coeberger, u behoort wel niet tot de slimste koppen van Vlaanderen, anders was u wellicht ook naar Holland vertrokken ?
 COEBERGER O, neen, nu onderschat Uwe Majesteit mij toch.
 VORSTIN Vergeet die opmerking, Coeberger. Ik twijfel geenszins aan uw trouw en heb het volste vertrouwen in u. U hebt het allemaal heel goed

- uitgerekend en op schaal gezet. En zijn de plannen ook uitvoerbaar ?
KIJKT NAAR MICHIELS.
- COEBERGER Mag ik even, Uwe Majesteit, de achillespees van onze bouwwerken is de dijkage en dat heb ik ook beklemtoond : de dijkage, Michiels ! De dijkage de dijkage de dijkage drie keer, want als die begeeft, mogen we er een kruis over maken. Een vloedgolf spoelt alles weg. Meteen.
PAUZE Kijk, Uwe Majesteit, hoe ruw en rauw en brutaal en opvliegend die kerels ook zijn, ze doen dat werk met liefde, heel veel liefde. Heel gedreven. Met bezieling. Bezieling en begeestering zijn een wapen in de strijd tegen slechte krachten, tegen boze geesten, want die liggen op de loer, hé. Fierheid, Michiels, zei ik tegen hem, uw mannen moeten er fier op zijn dat ze een bijdrage mogen leveren tot de verwezenlijking van een immens, groots en humaan werk.
- MICHIELS En hun bakkes viel open toen ik hun dat zei. Uwe Majesteit mag niet vergeten dat die mannen alleen maar uit zijn op de bevrediging van hun behoeften, hun lusten, hun driften, vergeef me het woordgebruik : vreten, zuipen, schijten en vogelen. Ze kennen ook geen wetten. Klimmen in de appelboom en roven de appels, die ze ter plekke opeten. 's Nachts breken ze bij de boeren in, verkrachten de dochter, de boerin en de grootmoeder. Zo'n ras is dat, maar hier kruipen ze 's avonds braaf onder hun zeil en eh ... bevredigen zich.
- VORSTIN De vrouwen zijn ook meegekomen, zie ik. Komt hier ook regelmatig een pastoor of een pater ?
- MICHIELS Ja, natuurlijk.
- JONGEN MOET NIEZEN. WORDT OPGEMERKT. WUIFT NAAR COEBERGER, DIE TERUG WUIFT, EN VERDWIJNT.
- VORSTIN Een levenswerk, hé Coeberger.
- COEBERGER Ja, Uwe Majesteit, ik word er licht euforisch van en 's avonds kan ik dan schilderen. Uwe Majesteit weet dat ik schilder ben ? Ik heb in Rome gewerkt, grote kunst gezien ! Da Vinci, Michelangelo, Botticelli, Rafaël, wat een innerlijke kracht ! Maakt van een eenvoudig mens een kunstenaar. Ik werk aan een schilderij van de heilige Sebastiaan. Houdt Uwe Majesteit van kunst ?
- VORSTIN Rubens, Coeberger.
- COEBERGER EVEN VAN ZIJN MELK Weet u, Michelangelo en da Vinci bouwden vestingen, wel, ik leg moerassen droog. En ik zei: Michiels, we komen in de geschiedenisboeken. En zijn oogjes begonnen te pinkelen, hé Michiels?
- MICHIELS Inderdaad, van aandoening.
- VORSTIN Hebt u gedronken, Michiels? U stinkt naar bier en RIEKT parfum.
- MICHIELS Mijn vrouw heeft graag dat ik goed riek, Uwe Majesteit.
- VORSTIN U hebt een goede vrouw, Michiels. Coeberger, ik heb horen zeggen dat u samenhokt met een vrouw van lichte zeden ?
- COEBERGER Dat zijn valse geruchten, Uwe Majesteit, de tegenstanders verspreiden ze om mij van mijn sokkel te halen.
- VORSTIN Van uw sokkel, Coeberger ?
- COEBERGER Afgunst, Uwe Majesteit, afgunst.

- VORSTIN Akkerland moet het worden, Coeberger, vruchtbaar akkerland, onder een laagstaande zon die haar gloed werpt over velden vol papaverbloemen en koolzaad en haver voor de paarden en veel bonen voor de varkens en de mensen, en geiten en koeien langs de grachten en schapen en tabak en hoppe, genot en plezier maar met mate en middenin Gods natuur, Coeberger, een groot klooster, een kloosterkerk met een torenklok die regelmaat en vroomheid brengt in het leven van die gekrompen drinkebroers en goddelozen.
- COEBERGER Een klooster, Uwe Majesteit?
- VORSTIN Geen slimmere boeren dan kloosterlingen, Coeberger, wie kan er een grote hofstede beter besturen dan vader abt en zijn econoom. Kent U Idesbald van der Gracht, Coeberger ?
- COEBERGER Idesbald van der Gracht ? Neen. Kent u hem, Michiels ?
- MICHIELS Nog wel van gehoord, ja.
- VORSTIN U kent de heilige Idesbald niet ? Nu ja, u bent niet van hier. Welnu, Idesbald van der Gracht was hier abt en heeft de Duinenabdij tot ontwikkeling gebracht. Een heel succesrijke onderneming. U moet regelmatig tot de heilige Idesbald bidden en u ook, Michiels, voor het succes van de drooglegging van de Moeren.
- COEBERGER Ja, natuurlijk, Uwe Majesteit. Maar verder denk ik niet dat de kloosters geïnteresseerd zijn in de Moeren. Ze hebben er geen cent in geïnvesteerd. Wij, de concessionarissen hebben er al ons spaargeld in gestoken, dan spreekt het toch voor zich dat de drooggelegde Moeren van ons zijn. De burgemeester mag op zijn kop staan. We gaan de grenzen verleggen. Zijn dorp zal inkrimpen.
- VORSTIN Geen grensoorlogen, hé Coeberger ! Ik wil mijn reputatie van vorstin van de vrede niet vuil maken aan burenruzies. U hebt het gehoord, hé !
- COEBERGER Grapje, Uwe Majesteit.

DE VORSTIN WERPT NOG EEN LAATSTE BLIK OP DE WERKEN.

- MICHIELS TEGEN COEBERGER Ze zegt van ons dat we stinken, maar heb je haar al eens geroken ? Zij heeft een lijfreuk, hé.
- COEBERGER Alle vorstinnen rieken zo.
- VORSTIN Wat zei u, Coeberger ?
- COEBERGER Dat Uwe Majesteit veel van humor houdt.
- VORSTIN Ja, Coeberger, vertel mij nog eens een paar goeie moppen over de Hollanders.
- COEBERGER Weet Uwe Majesteit waarom een Hollander zijn penis in een knoop legt ? Om geen sporen achter te laten. LACHEN En weet Uwe Majesteit waarom een Hollander zijn been opheft als hij plast ? BEIDEN AF.

MICHIELS BLIJFT ACHTER. KIJKT NAAR DE WERKEN.

3. MICHIELS. KOEN.

MUZIEK :

KOEN OP.

KOEN Zoek je nog werkvolk?
 MICHIELS Je bent te laat, man.
 KOEN Maar kijk ginder! Ze dragen iemand weg. 'k Kan zijn plaats innemen.
 MICHIELS Er staat al iemand klaar om hem te vervangen.
 KOEN 'k Heb een zilveren tabaksdoos. OVERHANDIGT MICHIELS DE
 TABAKSDOOS.
 MICHIELS Heb je al een spade?
 KOEN Neen, maar 'k kan wel aan één geraken.
 MICHIELS Een stevige? Probeer niet een te stelen van de andere spadeniers! 't Zou
 je beste keer niet zijn.
 KOEN Ik ben geen dief.
 MICHIELS Dat zeggen ze allemaal.
 KOEN 'k Kan er een kopen bij de beste smid van hier en omstreken.
 MICHIELS En kan je spitten? Ken je de handeling?
 DEMONSTREERT/MIMEERT DE HANDELING Doe mij na.

KOEN DOET MICHIELS NA.

FADE OUT.

4. ADRIAAN. KOEN. SEGER. PIETERS.

MUZIEK :

VOOR ZE OPKOMEN (ER VANONDER MUIZEN).

STEM ADRIAAN Kijkt hij om?
 STEM KOEN Neen, hij peutert in zijn neus.
 STEM SEGER Let op, hé, hij heeft ogen op zijn rug. PAUZE Hop!

ZE KOMEN BEZWEET OP, STEKEN DE KOPPEN BIJEEN, STEKEN GEDREVEN,
 VASTBERADEN DE SPADE (ALS EEN VUIST) IN DE LUCHT, ONDERSTEUNEN DIT
 GEBAAR MET EEN KREET EN GAAN DAN Plassen.

KOEN TEGEN SEGER Waar heb je die jas gehaald ?
 SEGER Mooi, hé !
 KOEN Een soldatenjas. Heb je gevochten ?
 SEGER Hier ! TOONT EEN SCHEUR Van een messteek.
 ADRIAAN Tegen mij heb je gezegd dat je die jas gepakt hebt van een Spaanse
 soldaat die met je zuster vrijt.
 SEGER 'k Had ook nog een broek en die was van Francesco. Maar die heb ik
 verkocht. TEGEN KOEN Jij bent van de streek, zeker ? 'k Zie dat.
 KOEN Waaraan zie je dat ?
 SEGER Jij ziet toch ook dat wij van elders zijn.
 KOEN Neen.
 ADRIAAN Kijk naar zijn handen en naar de mijne. Dat is al wild vlees. Van 't
 graven. Een heel kanaal. Zover als van ginder naar hier. 'k Heb er mijn
 maat verloren. Hij had gedronken en viel in 't water. 'k Ben er achter
 gesprongen ... maar te laat !

SEGER En ik heb je gered, want je kon niet zwemmen.
 ADRIAAN 'k Ben je daar voor altijd dankbaar voor , maat.
 SEGER MERKT IEMAND OP Hans von Sachsen !
 ADRIAAN Ja, de baas van dat kotje.
 KOEN Wat doet hij hier ?
 SEGER Klanten ronselen.
 ADRIAAN Zij heet Myriam. Ik heb al eens binnen gekeken.
 SEGER Is het een proper hoerke of kan je een ziekte opdoen?
 ADRIAAN Hoeren zeggen mij niets. Kijk, de appelboer is zijn appels zelf aan het opeten.
 SEGER Weet je waarom ?
 ADRIAAN Zien eten doet eten.
 SEGER Ga er een halen, Adriaan.
 ADRIAAN 't Is jouw beurt, Seger.
 KOEN Ik zal gaan. AF.
 SEGER Niet betalen, hé Koen ! We verdienen godverdomme zo al weinig genoeg ! Wat heeft die ginder mee ? Naast die met zijn geit.

PIETERS OP.

ADRIAAN Ik zie iemand met een zak meel, wat verder iemand met wortelen en bonen en daarnaast iemand met kippen en iemand met ganzen, dan een vrouw met eieren en iemand met zwijnevlees. Ha, daar op de hoek !
 SEGER Ze staat daar met kruiden, nu zie ik het.
 ADRIAAN Ja, van die kruiden om een meisje te versieren, Seger of om een vent te versieren, om beter te kunnen kunnen, zalfjes tegen zweren op je pegel en om een hele dag heet te lopen.
 SEGER Kijk, hij is ook van de partij. Als hij genoeg gebedeld heeft, gaat hij godverdomme gaan zuipen.
 ADRIAAN Weduwen, daar hebben die mannen het op gemunt.
 SEGER Ik noem dat geen mannen.
 ADRIAAN Mijn moeder kreeg ook veel bezoek van een pater. Als hij kwam gaf hij me altijd een kruisje. De vriendelijkheid zelve. Mijn moeder waste voor hem.
 SEGER Kijk, hij treuzelt. Hij zal godverdomme nog binnengaan in dat hoerenkot. ROEPT Is dat geen zonde, da ? Of ga je trachten haar te bekeren ? NORMAAL Hij is binnen.
 ADRIAAN Michiels zit daar ook veel. RICHT SPADE Om het verst ?
 SEGER Gauw een spelletje dobbelen.
 ADRIAAN Maar niet slaan als je verliest, hé ? ZIET PIETERS Kijk, wie we daar hebben ! meneer Pieters !
 SEGER We houden ons weer te lang bezig, zeker ? We moeten onze appel nog opeten.
 PIETERS En hij hangt nog aan de boom, zeker ?

KOEN OP, GOOIT EEN APPEL NAAR ADRIAAN EN SEGER.

ADRIAAN Ze komen naar ons toe.
 KOEN 'k Heb de schoonste appels gekozen. Met de minste blutsen.
 ADRIAAN In de beste zitten de wormpjes.

KOEN En ik heb ook nog een stukske spek mee. Gekregen omdat hij medelijden had met die arme duivels, die zo hard moeten werken. GEEFT HUN ELK EEN STUK.

SEGER TEGEN PIETERS Die vent heeft tenminste een hart.

PIETERS Er zit een lege bierton in jouw dijk, Koen ?

KOEN In mijn dijk, een lege bierton ?

PIETERS Je weet dat daar een zware boete op staat ? Sabotage !

KOEN Iemand heeft mij dat gelapt.

SEGER WIJST NAAR PIETERS Hij heeft je dat gelapt. Dan kan hij de boete die hij van je dagloon afhoudt in zijn eigen zak steken.

PIETERS Ik zou volgens jou, Seger, de dijkage verzwakken voor wat stuivers ! Ik vind dat jij nogal rap een ander beschuldigt. Weet je wat mij al opgevallen is ? Ik hoor je af en toe roepen dat je geen bier gekregen hebt. Ik ben niet van gisteren, hé Seger. Ik verdenk er je trouwens van dat jij die lege bierton in die dijk gestopt hebt om dan te kunnen zeggen dat je weer geen bier gekregen hebt.

SEGER Ik zou volgens jou die lege bierton in mijn maat zijn dijk gestopt hebben.

ADRIAAN Dat zou Seger nooit doen. Als er dat iemand gedaan heeft moet dat iemand van die buitenlanders zijn.

PIETERS Het zijn altijd de anderen die het gedaan hebben, hé.

ADRIAAN Als wij het niet gedaan hebben !

KOEN Zit die bierton er nog in ?

PIETERS Ik ga ze er niet uithalen. Ik ga geen bressen maken.

SEGER Ik help je wel, Koen. BIJT EEN STUK UIT ZIJN APPEL EN SPUWT HET RICHTING PIETERS.

PIETERS Oppassen, hé, makker !

SEGER 'k Kan dat godverdomme niet verdragen dat je ons hier staat op te wachten gelijk mijn vader in de tijd mij opwachtte toen ik nog een kind was, met een riem in zijn handen. Mijn broer en ik hebben hem toen een ferme loer gedraaid. We pakten een spa uit 't kot van de boerderij waar hij werkte en dolven een diepe put in dat weggetje waar dat hij altijd passeerde. We goten er van dat vuil stinkend water in van uit de beek en scheten er ook nog eens in en legden boven die put fijne takjes en staken ons weg. En hij zakte er door. 'Help ! Help !' Riep hij, maar wij gebaarden van niets, natuurlijk. Versta je dat, Pieters ?

PIETERS LAAT ZIJN ZWEEP KNALLEN.

SEGER Let op, hé' ! 'k Heb zo al eens een hond gewurgd.
KOEN Hou je kalm, Seger.

ALLEN AF.

5. ADRIAAN. KOEN. SEGER. PIETERS. MICHIELS. MYRIAM.

MUZIEK :

ZWEEPSLAG

STEM SEGER Jij godverdomse smeerlap!

SEGER JANKEND, MANKEND OP, GEVOLGD DOOR PIETERS.

SEGER Mijn been, godverdomme ! 'k Kan niet meer werken.
PIETERS 't Zal niet meer nodig zijn.

KOEN EN ADRIAAN OP.

KOEN Wat scheelt er ?
PIETERS TEGEN ADRIAAN EN KOEN Is die bierton al verwijderd ?

KOEN EN ADRIAAN AF.

SEGER Wat heb ik godverdomme misdaan ?
PIETERS Ik ben niet blind.
SEGER Wat heb je gezien ?
PIETERS Een gebaar met de spa !
SEGER Een gebaar met de spa ? Waar is Michiels ?
PIETERS Je weet dat Michiels een heel simpele manier van ondervragen heeft. Hij stelt geen vragen. Hij stroopt zijn mouwen op en deelt direct wat vuistslagen uit. De rest is dan voor mij.
SEGER ROEPT Waar blijven jullie? PAUZE Toch niet bang van een onnozel ventje met een zweepje! Allé, zeg! Jullie gaan me toch niet in de steek laten? We hebben mekaar godverdomme trouw gezworen! PAUZE Een bende lafaards zijn jullie! Een bende lafaards! TEGEN PIETERS Zie je nu hoe gevaarlijk we zijn!
PIETERS Een onnozel ventje met een zweepje?
SEGER Dat zeggen zij, hé.
PIETERS Gezworen?
SEGER Niet echt, natuurlijk.
PIETERS Dat is erg, hé!
SEGER Daarom zeg ik dat het niet echt is.
PIETERS Dat is heel erg.
SEGER Je neemt dat toch niet au-sérieux !
PIETERS Ik neem alles au-sérieux.
SEGER Wel, dan heb je de verkeerde vast.
PIETERS De verkeerde?
SEGER Waarom Platvoet niet en Scottie en den Duits, die heeft zelfs een pistool ?
PIETERS Die behoren niet tot mijn ploeg.
SEGER Je hebt schrik van die mannen. Ze hebben hun vorige opzichter opgegeten.
PIETERS Onnozelaar!
SEGER Moet ik er nog noemen? Maar je moet mij dan terug laten werken.
PIETERS Je bent verplicht mij die namen te geven.
SEGER Dan moet je mij terug laten werken!
PIETERS Geef mij die namen!
SEGER Wat krijg ik ervoor in de plaats?
PIETERS Ik ben niet aangesteld om te onderhandelen, ik ben aangesteld om te handelen. Eruit!

PIETERS SLAAT MET DE ZWEEP. SEGER WEET DIE TE ONTWIJKEN.

SEGER Ha! Je hebt dus liever dat ik iedereen oproep om mij te komen helpen.
Ze gaan je godverdomme onderspitten!

PIETERS Wat hebben jullie eigenlijk tegen mij?

SEGER Je luistert nooit naar ons.

PIETERS Ik word daarvoor niet betaald.

SEGER We willen je daarvoor betalen.

PIETERS Waarvoor?

SEGER Dat je met ons grieven naar de baas gaat.

PIETERS En wat zijn die grieven?

SEGER Meer bier, meer geld, meer rustpauzes, kortere dagen, een vrije dag.

PIETERS Dat willen jullie allemaal?

SEGER Dat eisen we.

PIETERS Goed, ik zal dat overmaken. Maar jij gaat eruit.

SEGER Ik eruit?

SEGER PROBEERT DOOR TE KOMEN, HEFT ZIJN SPADE OP OM TOE TE SLAAN.

PIETERS LACHT De spade hoog! Gooi maar! Je zal ze toch niet meer nodig hebben.

SEGER WIL HEM TE LIJF GAAN, ZIET ADRIAAN TOEKOMEN, ROEPT DIENS NAAM. PIETERS DRAAIT ZICH DAN MET EEN RUK OM EN SLAAT TOE, RAAKT ADRIAAN DIE HET UITSCHREEUWT VAN DE PIJN. SEGER MAAKT VAN EEN KLEINE ONOPLETTENDHEID GEBRUIK OM PIETERS MET DE SNEE VAN ZIJN SPADE OP HET HOOFD TE SLAAN. PIETERS PLOFT NEER, DE SPIEREN TREKKEN SAMEN. ADRIAAN BUIGT ZICH OVER HEM. SEGER, GESCHROKKEN, NAAR PIETERS, KNIELT NAAST HEM.

SEGER PANISCH Pieters! LUIDER Pieters godverdomme!

KOEN OP. ZIET WAT ER GEBEURD IS.

KOEN Oei!

SEGER Waarom heb ik dat godverdomme toch gedaan? 'k Heb nog nooit een vlieg kwaad gedaan.

ADRIAAN En die hond die je gewurgd hebt? Was dat bluf, misschien?

SEGER Ja, 't was bluf.

KOEN Kom, we leggen het lijk aan de kant en we gaan dan gewoon weer aan de slag. Niemand heeft het gezien.

SEGER PAKT ZIJN SPADE.

ADRIAAN TREKT HET LIJK NAAR DE KANT.

KOEN Adriaan! Andere kant.

ADRIAAN Aan die kant is het toch beter. Ik ben daar bezig met het versterken van die dijk. 'k Kan hem gemakkelijk tussen 't slib, de wieren en de bakstenen smijten.

KOEN Neen. Er zouden bressen van komen.

MICHIELS MET MYRIAM OP. MICHIELS IS DRONKEN EN STEUNT OP MYRIAM.
ZE ZIEN ADRIAAN HET LIJK WEGSLEPEN.

MICHIELS Wat is er hier gebeurd? Is hij zat? O, hij bloedt!
MYRIAM Wie is het?
MICHIELS Wie is het? Al dat bloed. Waar is Pieters?
ADRIAAN Dat is Pieters.
MICHIELS Is dat Pieters? Wie heeft dat gedaan?
KOEN Ik kwam hier en hij lag daar.
MICHIELS En dat bloed aan Segers spa?
ADRIAAN Wel ja, we waren wat aan 't spelen, dat spelleke met de spa.
MICHIELS Ja, 'k ken dat. Toch niet naar mekaar?
ADRIAAN Neen, om het verst en Pieters zat daar ergens op zijn hurken te schijten,
 zeker, of op ons te loeren en pats!
MICHIELS Hij zit altijd te loeren, hé. Hij beloert mij ook. Allé Pieters jong, word
 wakker en vertel mij eens jouw versie.
ADRIAAN Ik peins dat hij niet meer wakker gaat worden.
MICHIELS Waarom peins jij dat? Ben jij een dokter?
ADRIAAN Neen, ik werk hier.
MICHIELS Werken? Met de spa spelen, ongelukken veroorzaken, tijd verspelen.
 Allé vooruit! Aan 't werk. Waar is de opzichter? Hij ligt hier natuurlijk.
 Myriam, haal een draagberrie.
MYRIAM Ik heb geen draagberrie.
KOEN Hij is dood.
MICHIELS Is hij helemaal dood?
ADRIAAN Ik vrees van wel.

PIETERS, OP WEG NAAR HET DODENRIJK, STAAT OP. DE ANDEREN
KIJKEN TOE.

PIETERS Ik ben dood. Het deed geen pijn toen de snee van de spade mijn schedel
 kliefde. Het flitste door mijn hoofd. Het een na het ander. Opstanden.
 Gevechten. Moorden. Brandstichtingen. Mensen op de vlucht. Ja, de
 legers zijn weg maar de soldaten zijn gebleven, tenminste het grootste
 crapuul. Het stopt niet. Het roert overal. Is 't voor het een niet, 't is voor
 iets anders. En wij zitten er tussen, we zitten op de plaatsen waar de
 klappen vallen. 't Moest er hier ook van komen. Dat hangt in de lucht.
 Michiels verwaarloost zijn taak en Coeberger droomt al van zijn kavels,
 zijn landgoed, een adellijke titel ...Het werkvolk voelt dat en ze weten
 dat ze alleen niets kunnen maar samen sterk zijn. Ik moest de
 oproerkraaiers eruithalen. De mannen van 'De spade hoog!' De spade
 in de lucht in plaats van in de grond, manifesteren, staken, opkomen
 voor hun rechten. Bloed, stromen bloed. Waar gaat dat eindigen? Slaap
 wel.

MUZIEK: HET REQUIEM.

PIETERS AF.

MYRIAM Van wie is dat zweepje?
 MICHIELS Van die dooie. Geef het aan Koen. TEGEN SEGER Of wil jij het?
 SEGER Je wou het eerst aan hem geven!
 MICHIELS TEGEN ADRIAAN Jij krijgt het niet. Ik geef het niet aan een melkmuil. Jij straalt geen gezag uit. Ze zouden met je lachen, ze zouden lachen met de bazen die jou aangesteld hebben, ze zouden met mij lachen.

MYRIAM RAAPT HET OP.

MYRIAM Mag ik het houden?
 MICHIELS Vrouwen en een zweepje!
 MYRIAM Hans kent hoge pieten die zich laten geselen om te kunnen zaad lozen.
 ADRIAAN Coeberger?
 MICHIELS Hans is een pervers.
 MYRIAM Hans is een jongleur. Geef hem het zweepje.
 MICHIELS Ik heb een opzichter nodig, geen jongleur. Maar waar moet ik hem zoeken?
 SEGER Niet onder de moerduivels, want die gaan niet verdragen dat ze door een van hen gecommandeerd worden.
 MICHIELS Ja, jullie zijn een moeilijk ras. Moeilijke mensen. Waar kan ik nu nog iemand vinden die Pieters' plaats zou willen innemen? Waar? In 't dorp? Zeker niet en er zitten nochtans goeie, zeer goeie opzichters. 'Nooit van mijn leven', zei de metser en de andere bazen uit de bouw draaiden hun rug naar mij of staken zich weg. Pieters kwam als door God gezonden en krijgt dan een spade tegen zijn hoofd. Als dat de voorzienigheid is! Hewel merci. HUILT ALS EEN KIND Wat moet ik doen? Wat moet ik doen? DROOGT ZIJN TRANEN, TEGEN MYRIAM Wat peins jij, meisje?

MYRIAM GAAT NAAR KOEN OM HEM HET ZWEEPJE TE GEVEN.

KOEN Maak nog een keer een goeie hutsepot gereed. SNUIFT DE GEUR OP.
 Mmmmmm ...
 MYRIAM Mmmmmmm

KOEN NEEMT LACHEND ZIJN SPADE EN GAAT NAAR 'T WERK.

MICHIELS Wat bedoelt hij?
 MYRIAM Dat is een keukengeheim. AF.
 MICHIELS 'k Wil er 't fijne van weten. PROBEERT ZIJN GEDACHTEN TE ORDENEN, EN GAAT DAN NAAR DE WERKEN.AF.

6. HANS. MYRIAM.

MUZIEK:

HANS OP MET ZWEEPJE.

HANS TEGEN HET PUBLIEK Hello, hier ben ik weer, Hans de puntje puntje puntje, vul in naar goeddunken, hartendief, als je 't mij vraagt. Ik word de nieuwe opzichter. Heeft Michiels, de werkleider, beslist. IMITEERT EEN DRONKEN MICHIELS Jij, Hans von Sachsen, jij onderkruiper, zetbaasje, zoon van satan, vrijer van de hoer Myriam, gewetenloze smeerlap, pooier, koster, lijkenvreter, ik ken geen ander persoon dan jij, gore Hans, die al die kwaliteiten in zich draagt, kom aan mijn borst, lik aan mijn tepel, sluwe vos, brutale vlegel, fantast, mensenkenner maar bovenal verstrikt in een wirwar van relaties in de wereld van boven en vanonder. Lik mijn reet, genie van Bachten de Kupe. Michiels behoort tot het soort dat in een kut te vangen is. BRENGT ZIJN HANDEN IN KUTVORM, KIJKT ER DOOR, BRENGT ZE DAN IN GEBEDSHOUDING, RICHT ZICH TOT DEN HOGE Neen, dat kan geen toeval zijn, dat heet voorzienigheid! Bedankt. LAAT HET ZWEEPJE KNALLEN.

MYRIAM OP.

MYRIAM Je hebt nu een vaste baan, wanneer trouwen we ?
HANS Als de grote baas zijn zegen geeft.
MYRIAM Die grote baas van je, hoe groot is die eigenlijk? Groter dan Hercules, groter dan de reus Goliath? Die had maar een kleine pik.
HANS De grote baas was op zijn pik getrapt omdat ik er met hem niet had over gesproken.
MYRIAM Over onze trouw ?
HANS Over mijn nieuw werk. Je speelt een dubbelrol, zei hij. Neen, antwoordde ik, ik ben geheimagent, wat, antwoordde hij alsof hij uit de lucht viel, en ik verschoot, ik dacht wat voor een dommerik is dat.
MYRIAM Jij bent heel slim, hé, voorzeker de slimste van al?
HANS Ik wil op voorhand op de hoogte gebracht worden en niet daarna, riep dat groot bakkes.
MYRIAM Je hebt hem gezien?
HANS Neen, het was donker. Alleen waar ik stond was er licht.
MYRIAM Het licht van de maan?
HANS Het licht van de luster.
MYRIAM Die elk moment naar beneden kon donderen?
HANS Maar ik antwoordde hem dat Michiels mij geen uitstel gaf, dat er van die momenten in het leven zijn dat je meteen moet beslissen, ik kan toch niet wachten tot jij het voorstel urenlang hebt laten sudderen als een taai stuk vlees en hij onderbrak mij. Hij hield niet van mijn beeldspraak, zei hij en stak dan daarover een preek af, zoals altijd zijn die mannen met détails bezig ... om moedeloos van te worden, dat is om je te testen.
MYRIAM Om je te testen?
HANS En om je te pesten. Je moet plat op je buik. Daarvoor betalen ze je.
MYRIAM Jij plat op je buik en ik op mijn knieën. Waf! Waf!
HANS Gelijk een straathond.
MYRIAM 'k Ga je zegenen, zei hij, ik ben de paus van de Moeren. De vuilaard!
HANS Was hij alleen?

MYRIAM Ik pak er geen twee meer.
 HANS Ik bedoel een lijfwacht.
 MYRIAM Ik kijk niet achter de deur. Dat is jouw werk. Waarom was jij er niet?
 HANS Ik was op de werken. Koen aan het volgen. Hoe klonk zijn stem?
 MYRIAM Vals.
 HANS Maar zijn geld was echt.
 MYRIAM Hij schudde zijn beursje uit, maar er zat jammer genoeg geen
 goudklompje in.
 HANS Dat heb ik nog te goed.
 MYRIAM Van dat groot bakkes.
 HANS Van de grote bestuurder.
 MYRIAM De grote bestuurder met het goudklompje.
 HANS Goudklompjes!
 MYRIAM Geloof jij dat echt, Hans?
 HANS We moeten dat geloven, Myriam.
 MYRIAM Ongelooflijk! De hemel op aarde.
 HANS Ja, natuurlijk!
 MYRIAM Dan laten we gouden ringen maken en oorbellen en eten we uit gouden
 lepeltjes. PAUZE. Heb jij dat ook gehoord?
 HANS Wat?
 MYRIAM Gedonder.
 HANS Neen.

STILTE

MYRIAM God, wie is dat eigenlijk? Is dat iemand die in de wolken leeft of loert
 hij vanonder de grond en doet hij de aarde beven en barsten?
 HANS Ik weet alleen wat pater Willibrord daarover zegt.
 MYRIAM Dikke Willi! En wat zegt dikke Willi?
 HANS God is het begin en het einde.
 MYRIAM Dikke Willi, dat doetje, hij heeft mij beloofd onze trouw in te zegenen.
 HANS Hij was zo ontgoocheld de laatste keer.
 MYRIAM Ik kan er toch niets aan doen dat de klanten niets meer over hebben
 voor het geloof.
 HANS G'hebt de verkeerde klanten, hoe komt dat, vroeg hij.
 MYRIAM En tegen mij zegt hij dat het geloof op de terugweg is, dat hij niet weet
 hoelang hij het nog zal volhouden. En 'k verschoot mij een bult, maar
 uw trouw ga ik gaarne inzegenen, lachte hij. 'k Had hem nog nooit zo
 schoon zien lachen, net een kind dat een snoepje krijgt.
 HANS Een snoepje?
 MYRIAM Het moet een gekke trouwpartij worden. En daarna ga je me
 oppeuzelen, elke dag een stukje. Waarmee ga je beginnen? Met mijn
 tong? Of hou je die voor het laatst?
 HANS Wat voor praat is dat! Dat is heidens. Ik ben katholiek.
 MYRIAM Ik ook. Ik ben Maria Magdalena.
 HANS Maria Magdalena was geen hoer.
 MYRIAM Ik word dan je vrouw, Hans, de moeder van je kind. Maar eerst het
 feest. Allen in een mooi kostuum.
 HANS Ik verkleed mij als vrouw.
 MYRIAM O ja, twee vrouwen die trouwen.

HANS En jij als man.
 MYRIAM Met een penis, dan.
 HANS KOPSTEM Je hebt nu een vaste baan, wanneer trouwen we ?
 MYRIAM BUIKSTEM Als de grote baas zijn zegen geeft.
 HANS KOPSTEM De grote baas, de grote baas, hoe groot is die eigenlijk?
 Groter dan Hercules, groter dan de reus Goliath? Die had maar een
 kleine pik.
 MYRIAM BUIKSTEM De grote baas was op zijn pik getrapt omdat ik
 er met hem niet had over gesproken.

FADE OUT.

7. KOEN. RENILDE.

MUZIEK:

RENILDE, MET KAPJE, KIJKT NAAR KOEN. LANGE STILTE.

RENILDE Wat scheelt er, Koen?
 KOEN Mijn hoofd, Renilde, een en al ruis, gewriemel ...
 RENILDE Toch altijd een beetje een warhoofd geweest, hé Koen.
 KOEN Ik zou mijn hoofd willen leegmaken, Renilde, leeggieten, mijn hoofd is
 gelijk een emmer gevaarlijk afval.
 RENILDE Peins eens op niets.
 KOEN 'k Ga een beetje naar jou kijken, Renilde.
 RENILDE Je moet de ogen sluiten.

HIJ SLUIT DE OGEN. RENILDE NEURIET.

KOEN Weet je 't nog van die tabaksdoos?
 RENILDE Tabaksdoos?
 KOEN Die je mij gegeven hebt.
 RENILDE Die ik gevonden had.
 KOEN Ja.
 RENILDE Wat is er van?
 KOEN 'k Zei dat ze van jouw vader was.
 RENILDE Die was niet van mijn vader.
 KOEN Dat weet ik wel.
 RENILDE Waarom zei je dat dan?
 KOEN Mocht ik het niet zeggen?
 RENILDE Wat wilde je daarmee bereiken?
 KOEN 'k Wilde de indruk wekken dat ik een stuk van mijn hart weggaf.
 RENILDE Komediant.
 KOEN Je wou toen niet dat ik mij opgaf voor de drooglegging.
 RENILDE Toen niet, neen. En je hebt het toch gedaan, hé en je hebt die
 tabaksdoos aan Michiels gegeven voor werk, is het dat?
 KOEN Hoe weet je dat?
 RENILDE Van Michiels.
 KOEN De smeerlap!

RENILDE Waarom? Hij heeft ze mij teruggebracht. Maar ik heb hem gezegd dat hij ze mocht houden.
 KOEN En heeft hij ...
 RENILDE ... geprobeerd? Alle mannen proberen. Ik vind hem een lieve man, gelijk ik jou ook een lieve jongen vind die een beetje verloren loopt.
 KOEN Je hebt niet veel tijd meer, zeker?
 RENILDE Neen.
 KOEN Ik wil gewoon nu nog een beetje naar je kijken. Vind je 't vervelend?
 RENILDE Een beetje wel, ja.
 KOEN Worden wij beloerd, afgeluisterd?
 RENILDE Neen.
 KOEN Mag ik je een kus geven?
 RENILDE Waarom moet jij mij een kus geven?
 KOEN Nu niet, als we afscheid nemen.
 RENILDE Ik moet nu naar de vespers.
 KOEN De wat?
 RENILDE De vespers.
 KOEN Wat is dat?
 RENILDE Het namiddaggebed.
 KOEN Hebben ze geen tuinman nodig? Ik kan spitten, delven, graven.
 RENILDE Neen.
 KOEN Ik ga in het klooster.

RENILDE LACHT.

KOEN Wat ik je nog wilde vragen: ken jij Hans? Hans von Sachsen?
 RENILDE Hans von Sachsen?
 KOEN Die pooier.
 RENILDE Wablief?
 KOEN Doe niet zo schijnheilig. Hij beweert dat hij je ontmaagd heeft.
 RENILDE Moet ik daar op antwoorden?
 KOEN Ja.
 RENILDE Ik zal daar op antwoorden als het mij past.

RENILDE AF.

FADE OUT.

8. KOEN. HANS. TWEE MANNEN.

MUZIEK:

NACHT. KOEN OP. WACHT.
 HANS OP, KOMT BIJ KOEN, VOUWT EEN GRONDPLAN OPEN.

HANS Waar?

KOEN DUIDT DE PLAATSEN AAN.

HANS Zitten er lege tonnekes in?

KOEN Neen.
 HANS Neen? Eigenzinnigaard! Je blijft hier en houdt de wacht.
 KOEN Okee.

HANS AF.

KOEN WACHT.
 DE TWEE MANNEN VAN IN HET BEGINTAFEREEL, OP. ZE HEBBEN
 EEN KNUPPEL IN DE HAND.

KOEN HERKENT DE MANNEN Ola! Een hinderlaag! PAUZE Sla mij maar
 dood!

HIJ BUIGT HET HOOFD. ZE NADEREN HEM, DE EEN GEEFT TEKEN AAN DE
 ANDER DAT HIJ EERST MAG SLAAN, MAAR KOEN MAAKT VAN DE
 GELEGENHEID GEBRUIK OM TE ONTSNAPPEN.

KOEN Mijn einde is nog niet gekomen, dommeriken.

DE MANNEN ZETTEN DE ACHTERVOLGING IN. HANS, ANDERE KANT OP, ROEPT
 DE MANNEN TERUG.

HANS Waar is hij naartoe?
 MAN1 Gaan vliegen!
 MAN2 Gezeid, hé!
 HANS Wat heb je 'gezeid'?
 MAN2 Drie man!
 HANS Dat je met drie moet zijn?
 MAN1 Minstens.
 HANS Waarom heb je hem niet gevangen met een net?
 MAN1 Net?
 HANS Kom, we zijn nu met drie!

ALLE DRIE AF.

FADE OUT.

9. KOEN. MARJANNE.

MUZIEK:

MARJANNE OP. ZE IS GESPANNEN, ZE AARZELT, GAAT DAN NAAR DE KIST,
 OPENT ZE, Kiest uit een drietal flesjes (gif), PLOTS KOMT KOEN OP,
 KIJKT VOOR ZICH UIT, ZIET NIEMAND, MARJANNE DOET DE KIST TOE
 WAARDOOR KOEN HAAR OPMERKT.

KOEN Marjanne?
 MARJANNE Ja.
 KOEN Is Michiels thuis?

MARJANNE SCHIET IN EEN LACH.

MARJANNE Michiels thuis? Ken jij hem?
 KOEN Hij is mijn baas.
 MARJANNE Hij wil dijkgraaf worden. Hij droomt daar dag en nacht van. ‘Dan ga ik naar het bal en naar de opera in de stad.’
 KOEN Ik heb veel goeds over jou gehoord. Over genezingen of was dat bluf van Michiels?
 MARJANNE Michiels! Die bluft niet op mij, die kleineert mij, ‘jij met je vunze praktijk, met je hekserij!’ maar hij snuistert wel in mijn flesjes en potjes Florentijnse lis, koreander, lavendelolie, rozenolie, oranjebloesemolie, viooltjesolie...
 KOEN Tegen de muggen en de vliegen.
 MARJANNE Het zijn liefdeskruiden, Koentje. PAUZE Soms komt hij, soms komt hij niet. We zijn niet getrouwd, hé. Heeft me uit een hoerenkot gehaald. Heeft hij je dat nog niet verteld?
 KOEN Neen.
 MARJANNE Hij vertelt het overal, de hoerenloper, hij doet maar. Ik ken de meisjes. Ze zitten aan zijn geld en aan zijn pluimen. Sukkelaar. Een grote sukkelaar. Hij is een omhooggevallen metselaar met het hart van een truweel. PAUZE Ik heb er dikwijls aan gedacht om hem te vergiften. Met het ergste gif: bilzekruid, dolik, doornappel, wolfskers PAUZE Hij zal zichzelf vernietigen.
 KOEN Kan jij rampen voorspellen?
 MARJANNE Rampen voorspellen ? Je kan het niet wegsteken, je ziet er heel nerveus uit. WRIJFT OVER ZIJN GEZICHT Ik heb iets dat rust brengt. Ze noemen mij een heks. Gelijk mijn moeder. Mijn moeder is doodgemarteld. Ze wilden haar doen bekennen dat ze betrekkingen had met de duivel. PAUZE Stank voor dank. Vele, vele, ze heeft er veel geholpen. Ze was een meesteres. Alles heb ik van haar geleerd. Ik heb Michiels van de builenpest gered. Zo’n gezwollen zaten er onder zijn oksels. En onlangs nog twee met moeraskoorts.
 KOEN ‘t Zullen misschien de laatste zijn. Het water trekt weg. Het moeras droogt op, maar ...
 MARJANNE Michiels heeft ze hier doodziek binnengebracht en ze zijn hier gezond buitengegaan, maar langs de achterdeur. Niemand mag het weten, hé, dat Michiels de liefde bedrijft met een heks. PAUZE ‘k Ben ‘n keer naar ‘de vergaderinge’ geweest. Marjanne, zei mijn moeder, jij bezit die gave ook. En ze nam mij mee naar ‘de kookles’. ‘k Heb van mijn moeder tegen de planten leren praten, hun krachten leren opwekken. Onvermoede krachten. Waarom droeg Jeanne D’Arc een mandragora onder haar kleren ? Omdat ze in de kracht van deze plant geloofde, omdat ze er de kracht uit putte om tegen al die koningen en kardinalen in te gaan, een boerenmeisje van achttien met de mandragora, de alruin. PAUZE Heggerank, bilzekruid, dolik, doornappel, hennep, kalmoes, monnikskap, scheerling, wolfskers, wolfsmelk, zwarte nachtschade, zonnewende. Rookplanten. Het is gelijk poëzie. PAUZE Jongen toch, nog altijd zo nerveus. Zitten ze je op de hielen, misschien ? Vrees je dat er iemand in de struiken zit ? Of iemand je vanuit de gracht beloert ? Of zijn oor te luisteren legt tegen de deur ? Moet ik een hamer halen en een

lange priem ? 'k Heb van die scherpe priemen die door alles gaan, door de schedel, door de hersenen. Ik kan voelen, ruiken waar iemand zijn oor te luisteren legt. PAUZE Kom mee. HIJ VOLGT HAAR.

FADE OUT.

10. TWEE MANNEN. MYRIAM. MICHIELS.

MUZIEK:

HANS Godverdomme! MAAKT KRUISTEKEN.
 MAN1 Godverdomme, godverdomme.
 MAN2 Godverdomme!
 HANS D'eruit, godverdomme! MAAKT KRUISTEKEN Gaat dat manneke maar zoeken!
 MAN1 Zoeken?
 HANS Ja, zoeken eer dat hij mij aan de galg klapt!
 MAN2 Waar?
 HANS Waar dat hij zit?
 MAN1 Zit?
 HANS Of ligt of staat of hangt. Probeer niet met mijn ballen te rammelen, hé, verstaan!

MAN 2 JONGLEERT MET ZIJN KNUPPEL. MAN 1 GAAT ZITTEN.

HANS Waarop wachten jullie?

MAN1 MAAKT HET GEBAAR DAT HIJ GELD WIL EN MAN2 LAAT DEMONSTRATIEF ZIJN KNUPPEL VALLEN EN BEDOELT DAARMEE DAT HIJ HET WERK NEERLEGT.

HANS Geld? Waarvoor?

DE MANNEN KIJKEN NAAR ELKAAR (WAT GAAN WE DOEN). MAN1 DRAAIT ZICH OM, GEBAART DAT HIJ WEGGAAT, MAN2 VOLGT. HANS NAAR VOOR, DENKT NA WAT ER MOET GEBEUREN. MAN2 VLIEGT HANS NAAR DE KEEL. EN PROBEERT HEM TE WURGEN. MYRIAM OP MET SCHOTEL.

MYRIAM Voor wie? Lekkere gelaardeerde niertjes met gesnipperde uitjes.

MYRIAM LEIDT HIERMEE DE MANNEN AF. HANS RUKT ZICH LOS EN PLOFT ZIJN DOLK IN DE BORST VAN ZIJN BELAGERS. BEIDE VALLEN DOOD. HANS EN MYRIAM VALLEN MEKAAR IN DE ARMEN.
 MICHIELS OP.

MICHIELS Afrekening in het milieu?
 HANS Houd je mond, Michiels.
 MYRIAM We gaan hen een schone begrafenis geven.

MYRIAM RAAPT DE KNUPPELS OP EN LEGT ZE IN DE KIST.

DE MANNEN, OP WEG NAAR HET DODENRIJK, STAAN OP. HANS, MYRIAM EN MICHIELS BUIGEN HET HOOFD.

MAN1 Een houten kruisje ...
 MAN2 Meer niet.
 MAN1 In de moeren.
 MAN2 Ja, in de moeren.

MUZIEK: HET REQUIEM

DE MANNEN AF.

11. MICHIELS. MYRIAM. HANS. JONGEN.

MICHIELS TEGEN ZICHZELF De tijden veranderen. De spanning is aan het wegebben. Het avontuur ligt aan banden. Er komen vooruitzichten. Meer rust. De mens maakt meer tijd vrij voor zichzelf. Maar jij, Michiels, jij kan niet mee. Er is iets gebroken. 'k Weet niet wat. Vroeger was het een echte ontlading. Gelijk een dijkbreuk. KLANKNABOOTSING 't Spoot gelijk een fontein. Nu nog een schaarse druppel. BEGINT PLOTS TE HUILEN Aan 't uitdrogen, zegt Marjanne, mijn ballen zijn aan 't uitdrogen. En ze moeten nog zo lang meegaan. 'k Doe er nochtans alles aan. Probeer eens hiermee, zegt ze dan. HUILT 'k Probeer alles, alles wat Marjanne mij geeft. Bonenkruid o.a. dat z' in kokend water laat trekken en ik drink daar dan twee kroezen per dag van. Lavaswortel, ook twee kroezen per dag. Rozemarijn, selderij, kalmoes dat heel lekker is en ajuin met een beetje alcohol. En als ze mij vergif geeft, is het ook zo. MYRIAM GEEFT HEM DRANK. HIJ HERPAKT ZICH. GEEFT HANS EEN SCHOUDERKLOPJE. Geen betere opzichter dan die schurk van een Hans. De dijkage goed gecontroleerd?

HANS De dijkage is Koens werk, Michiels.

MICHIELS Niet op je mondje gevallen, hé.

HANS Ik ben de man die 't werkvolk kan doen werken tot het er bij valt. Gelijk Myriam de klanten weet uit te wringen PAKT MICHIELS BIJ DE KRAAG EN WRINGT HEM UIT zonder dat ze het beseffen, LAAT MICHIELS TERUG LOS doe ik 't werkvolk ver boven zijn krachten werken zonder dat ze het beseffen. Myriam, het animeermeisje, Hans de grote animeur.'t Is gelijk 'n drug als ze mij zien. We zien je zelfs als je hier niet bent, zeggen ze. Straf, hé, Michiels. 'k Lijk wel een verschijning: ik ben er niet en ik ben er toch.

JONGEN OP. KLIMT OP DE STELLING.

JONGEN Bressen in de dijken! Een dijkbreuk! AF.
 MICHIELS Wat roept die snotneus?
 MYRIAM Een dijkbreuk!
 MICHIELS Koen is daar toch!
 HANS Natuurlijk is Koen daar. Waar zou hij anders zijn.

MICHIELS Dan is er zeker geen gevaar. Deugnietenstreken, hé! Wat deden wij allemaal niet om de aandacht te trekken en de meisjes naar ons te doen kijken. En ik ken die jongen. Hij heet Maarten, ik heb hem nog bij Coeberger ontmoet.

MYRIAM Misschien heeft Coeberger hem uitgestuurd. Ik zou toch maar eens gaan kijken.

HANS Waarom? Als 't zo is, zijn we toch te laat.

MICHIELS Wat zeg jij nu!

MYRIAM Ja, we moeten gaan kijken. Stel je voor, Hans ... dan is ons liedje hier ook uit!

MICHIELS Geen paniek.

HANS Allé, vooruit!

MYRIAM Mag ik meegaan?

HANS Blijf jij maar hier, want als 't is wat die Maarten beweert, mag je veel volk verwachten. De mensen zien graag rampen.

MICHIELS En ze worden graag bedrogen.

HANS EN MICHIELS LACHEND AF.

FADE OUT.

12. DIJKBREUK.

MUZIEK:

13. VORSTIN. COEBERGER

COEBERGER EN VORSTIN OP.

COEBERGER Mijn ogen, mijn ogen !

VORSTIN Meer wortelen eten, Coeberger.

COEBERGER En wat raadt Uwe Majesteit mij aan, gekookt of rauw ?

VORSTIN Gekookt, met een gestoofd uitje.

COEBERGER En wat eet u daar bij ?

VORSTIN Ik, een bietje. Maar u mag gerust een geroosterd coteletje nemen.

COEBERGER En als drank ? Een Bourgogne ?

VORSTIN Een fles donker bier.

COEBERGER Van de abdij.

VORSTIN Ja, niet van een of ander obscuur brouwerijtje waar Keizer Karel zijn vergiftiging heeft opgedaan.

COEBERGER En als entree het mystieke lichaam van Christus.

VORSTIN Coeberger !

COEBERGER Grapje, Uwe Majesteit.

VORSTIN Bewonderenswaardig, Coeberger, hoe u in moeilijke omstandigheden nog grapjes kunt maken.

COEBERGER Als ik depressief ben, Uwe Majesteit, tover ik een lach op mijn gezicht. Kijk GEMAAKTE LACH en het werkt, hé. Ik voel me met de slag, met de lach beter. De zwaarte valt zo van mij af. DIEPE ZUCHT.

ZE KIJKEN VOOR ZICH UIT.

VORSTIN De wieken zijn ook gerepareerd. Nu kunnen ze tenminste al dat water wegmalen. PAUZE Wat was de oorzaak, Coeberger ? Menselijk falen ? Kwaad opzet ?

COEBERGER Er zijn sporen gevonden, Uwe Majesteit, die afkomstig zijn van een diersoort. Een onbekende diersoort.

VORSTIN Wat moet ik mij daar bij voorstellen, Coeberger ?

COEBERGER Wel eh, een beest eh dat met zijn poten gangen in de dijken graaft. Op zoek naar eten.

VORSTIN Honger maakt veel kapot, hé Coeberger.

COEBERGER Ja STILTE en de dijken hebben het begeven. Ik ben er echt kapot van, Uwe Majesteit.

VOESTIN Dat is toch niet op één nacht gebeurd, Coeberger ?

COEBERGER Hoogst waarschijnlijk niet, Uwe Majesteit.

VORSTIN Heeft dan niemand dat opgemerkt, Coeberger ?

COEBERGER Jazeker, Uwe Majesteit, maar te laat.

VORSTIN Je hebt Michiels toch op het matje geroepen.

COEBERGER Ja, natuurlijk.

VORSTIN En wat zei hij ?

COEBERGER Hij is er helemaal kapot van.
Ik heb hem moeten opbeuren, Uwe Majesteit.

VORSTIN Opbeuren, Coeberger ?

COEBERGER Ik heb hem gezegd dat het erger had kunnen zijn.

VORSTIN Hij is toch verantwoordelijk !

COEBERGER Hij heeft zijn ontslag aangeboden, Uwe Majesteit. Had ik dat dan moeten aanvaarden ?

VORSTIN Misschien wel.

CEBERGER En dan ?

VORSTIN Ja, en dan, Coeberger ? Hebt u dat nooit ingecalculeerd ?

COEBERGER Eh.

VORSTIN Wel ?

COEBERGER U kan zo alles incalculeren, Uwe Majesteit.

VORSTIN Natuurlijk, Coeberger.

COEBERGER Dan waren we er nooit aan begonnen, Uwe Majesteit.

STILTE.

VORSTIN Coeberger, hoe is de financiële toestand ? Hoe staat De Compagnie De Moeren ervoor ?

COEBERGER Niet goed, hé, Uwe Majesteit, met al die tegenslagen.

VORSTIN Zijn er geldproblemen, Coeberger ?

COEBERGER Geldproblemen ? Uwe Majesteit, natuurlijk zijn er geldproblemen. Bij zo'n onderneming zijn er altijd geldproblemen. Zo'n onderneming verslindt bergen geld. En vooral die onvoorziene omstandigheden ! De herfst komt eraan.

VORSTIN Dat de herfst er aankomt, is toch geen onvoorziene omstandigheid, Coeberger.

COEBERGER Ik huiver, Uwe Majesteit, bij de gedachte aan wat die helse stormwinden en regens kunnen aanrichten !

VORSTIN Maar anderszijds, Coeberger, ligt in die periode het werk toch stil. U moet uw werkvolk niet betalen.

COEBERGER Ik hou mijn hart vast als die werklozen hier gaan rondzwerven !

VORSTIN Ik vernam dat de Duinenabdij veel volk zal nodig hebben om de polders bij de Schelde te helpen beschermen, dus kunnen er daar heel wat aan de slag.

COEBERGER En misschien kunnen de Duinheren op Ten Bogaerde er ook nog een deel tewerkstellen. Bijvoorbeeld in de bossen van Westvleteren. Daar zouden ze hout kunnen kappen en na de dagtaak een lekkere bruine Sixtus drinken. Het water komt mij in de mond, Uwe Majesteit.

KORTE PAUZE

VORSTIN Dus het water staat u aan de lippen, Coeberger ?

COEBERGER Ik hoop dat Uwe Majesteit mij steunt.

VORSTIN De schatkist is leeg, Coeberger.

COEBERGER Uwe Majesteit, we hebben toch nog de Bergen van Barmhartigheid.

VORSTIN Geld nemen uit de bank van de armen, Coeberger ? U als intendant van de Bergen van Barmhartigheid ? Bent u niet beschaamd ?

COEBERGER Ja, ik ben beschaamd, Uwe Majesteit, maar er zijn momenten waarop je die schaamte naast je neer moet leggen. PAUZE Ik geloof dat beestenverhaal ook niet. Maar wat is het dan wel ?

VORSTIN Ik ben geen specialist, Coeberger.

COEBERGER De natuur die wraak neemt ? Toeval ?

VORSTIN Toeval bestaat niet in Gods wereld, Coeberger.

COEBERGER Kwaad opzet ?

VORSTIN De hand van de duivel, Coeberger. PAUZE Hoeveel ?

COEBERGER Honderduizend, Uwe Majesteit. Ik moet een tegenbod doen. De participanten hebben hun aandelen verkocht.

VORSTIN Wie heeft ze gekocht, Coeberger ?

COEBERGER Ze hebben zich niet bekend gemaakt. Ze hebben geen wapenschild, wel een embleempje : een duivelke met bokkenpoten.

VORSTIN Zie je wel !

COEBERGER Of een beest met een lange staart. Mijn ogen, hé, Uwe Majesteit.

VORSTIN Schilder nog eens een glimlach op uw gezicht, Coeberger en vertel me nog eens een mop over de Hollanders.

COEBERGER Kent Uwe Majesteit het verschil tussen een Hollander en een stier ? Er is geen want ze zitten alletwee graag op een domme koe. En tussen een Hollander en een keteltrom ? U moet er eens op slaan. AF.

FADE OUT.

14. MARJANNE. KOEN. MICHIELS.

MUZIEK:

MARJANNE Hij slaapt nog. Ik maak hem niet wakker.

KOEN De dijkbreuk is er niet gekomen door een onbekend beest.

MARJANNE Door wie dan ?

KOEN Zeker niet door obekende beesten.

MARJANNE Hij vroeg waar jij was op het moment van de dijkbreuk.
 KOEN En wat heb je gezegd, dat ik hier was ?
 MARJANNE Neen.
 KOEN Waarom niet ?
 MARJANNE Hij is jaloers.
 KOEN Hij vertrouwt je niet ? PAUZE Terecht eigenlijk, hé.
 MARJANNE Deugniet.

MICHIELS OP.

MICHIELS Aan het complotteren ?
 KOEN Hoezo ?
 MICHIELS Hoezo ? Waar was jij ? Jij moet de dijken controleren.
 KOEN Klopt.
 MICHIELS Die beesten niet gezien ?
 KOEN Beesten ? Hans is mij komen vragen waar de zwakke plekken in de dijken waren.
 MICHIELS Hij heeft je dat gevraagd om ze te versterken.
 KOEN En heeft hij ze versterkt ? Neen, hé ? En heeft hij beesten gezien ? Heb jij beesten gezien ? Ik heb beesten gezien, twee beesten van mensen, Michiels, die mij wilden doodslaan.
 MICHIELS Omdat je een gevaar bent, omdat je in 't geheim werkt en wie in 't geheim werkt moet in 't geheim afgemaakt worden. Dat is de redelijkheid zelve. Waar was je op het moment dat de dijken braken ?

STILTE

MARJANNE Hij was hier.
 MICHIELS Bij jou ?
 MARJANNE Ja, terwijl jij bij die hoer zat ...
 MICHIELS ... hebben jullie hier de liefde bedreven. Mooi, maar ik geloof je niet.
 TEGEN KOEN Jij bent een onderkruiper, jij weet wie ons ongeluk wil, wie ons werk kapot wil maken, wie de Compagnie De Moeren wil te gronde richten.
 KOEN Ja.
 MICHIELS Wie ?
 KOEN Hij wou dat ik er lege tonnekes in stak.
 MICHIELS Wie ?
 KOEN Hans von Sachsen.

MICHIELS STORT IN ELKAAR.

MARJANNE Jij mag hier niet blijven, Koen. Ik trek wel mijn plan.

KOEN AF. MARJANNE HELPT MICHIELS RECHT EN ONDERSTEUNT HEM BIJ HET WEGGAAN.

FADE OUT.

15. MARJANNE. COEBERGER.

MUZIEK :

JONGEN OP. KLIMT OP DE STELLING OM DE WERKEN TE VOLGEN.

COEBERGER OP. BEKIJKT DE WERKEN.

MARJANNE OP.

MARJANNE Meneer Coeberger. Ik ben de vrouw van de conducteur.

COEBERGER U bent Michiels' vrouw. Mekaar nooit eerder ontmoet. Iedereen heeft het altijd zo druk, hé mevrouw.

MARJANNE Een kleine attentie.

HIJ NEEMT HET ZAKJE DAT MARJANNE HEM AANBIEDT, AAN.

COEBERGER Een zakje. Benieuwd wat dit mag zijn, mevrouw Michiels.

MARJANNE Het is vandaag St-Jansdag. Dan vang ik de poedertijne sporen van de varens op en dat poeder zit in het zakje. Je stopt het tussen je kleren.

HIJ BEDUIDT HAAR HET ZAKJE AAN TE BRENGEN. ZE STEEKT HET TUSSEN ZIJN HEMD EN ZIJN ONDERHEMD.

MARJANNE Het brengt rijkdom en geluk, meneer Coeberger.

COEBERGER Net wat ik nodig heb. U bent een attente vrouw. Je man boft.

MARJANNE Mijn man is ziek, meneer Coeberger. Dit moest ik u komen zeggen. Mijn man laat zich verontschuldigen.

COEBERGER Laat zich verontschuldigen ... wat betekent dat ?

MARJANNE Dat hij voor een tijdje afwezig zal zijn.

COEBERGER Voor een tijdje ?

MARJANNE Hij is ineengestort.

COEBERGER Ineengestort ? Weet u, mevrouw, u bent de oorzaak van zijn kwaal.

MARJANNE Ik ? Ik heb hem altijd bewonderd, meneer. PAUZE Mannen verdienen dat niet.

COEBERGER Hij wil van u af. Michiels zoekt iemand met wie hij kan pronken.

MARJANNE Juist, ik ben een heks, hé meneer Coeberger.

COEBERGER Wat?

MARJANNE Mag ik het zakje terug ?

ZE WIL HET TERUGNEMEN.

COEBERGER Raak me alstublieft niet aan, mevrouw, als ik straks naar het schijthuis ga, zal het wel in dat gat vallen.

MARJANNE Kleine mens.

COEBERGER U noemt mij een kleine mens. Mevrouw, beseft u wel wie hier voor u staat ? Ik ben hofdignitaris, kamerdienaar, hofarchitect.

MARJANNE Moet ik een knieval doen ?

COEBERGER Ik heb de kerk van de ongeschoeide karmelieten in Brussel gebouwd. Ik heb de Onze-Lieve-Vrouwbasiliek van Scherpenheuvel gebouwd, de Augustinuskerk in Antwerpen en u zegt dat ik een kleine mens ben !

MARJANNE Je veracht mij, meneer Coeberger.

COEBERGER Wens Michiels een vlug herstel.

MARJANNE Michiels is verlamd, meneer Coeberger.
 COEBERGER O ! Dat is geen goed teken. En kan hij nog herstellen ?
 MARJANNE Waarom niet ? Door het gebed van de ongeschoeide karmelieten,
 misschien of door het gebed van de paterkes van de Augustinuskerk en
 zeker met de hulp van Onze-Lieve-vrouw van Scherpenheuvel, meneer
 Coeberger. Al die bovennatuurlijke krachten !
 COEBERGER Mevrouw, doe niet zo smalend.
 MARJANNE Of misschien dan toch nog door natuurlijke krachten. Door de kruiden
 die de natuur mij verschaft.

MARJANNE AF. COEBERGER KIJKT HAAR ACHTERNA.
 COEBERGER AF.
 JONGEN KOMT NAAR BENEDEN EN LOOPT COEBERGER ACHTERNA.

FADE OUT.

16. SEGER. ADRIAAN. MYRIAM. KOEN.

MUZIEK :

SEGER EN ADRIAAN, ALLEBEI DRONKEN, MET MYRIAM OP. ZE DRINKEN EN
 VERTELLEN EEN SCHUNNIG VERHAAL IN VERZEN. MYRIAM DANST.

ADRIAAN De vrouw was mooi, haar ogen blonken,
 Maar een kut had God haar niet geschonken,

SEGER Daar dacht de Lieve Heer niet aan.

ADRIAAN De Satan kwam haar gadeslaan,

ADRIAAN Bukte en zag dat in de naad

ADRIAAN Aan 't einde van haar ruggegraat

SEGER Eén gaatje zat slechts en geen tweede.

SEGER Hij ging tot God en deelde mede :

ADRIAAN 'Heer, u schiep onvolmaakt en gauw,

ADRIAAN De helft ontbreekt er aan uw vrouw !

SEGER Ga naar uw vrouwenschepsel terug

ADRIAAN Maak aan haar onderkant nog vlug

ADRIAAN Dat wat ze 't meeste nodig heeft !

ADRIAAN Nietswaardig is een vrouw die leeft

SEGER Zonder een gaatje in haar kruis.'

ADRIAAN 'Ik maak,' riep God, 'nooit een abuis !

ADRIAAN Zorg zelf maar voor dat wat je mist.'

ADRIAAN Waarop de Duivel 'Hoe dan ?' sist.

SEGER 'Ik zeg je op Mijn Woord Voorwaar,

ADRIAAN maak jij dat onderdeel maar klaar,

ADRIAAN maar voeg niets toe uit eigen hand

ADRIAAN en hou mijn materiaal in stand !'

SEGER De Duivel zegt : 'Komt voor elkaar.'

ADRIAAN Hij slaat al het gereedschap gade

ADRIAAN En vraagt zich af welk werktuig vast

ADRIAAN Het best bij het karweitje past

SEGER Dat hem zojuist is opgedragen.

ADRIAAN Hij test het gereedschap nog een keer en

ADRIAAN Laat elk stuk de revue passeren ;
 Hij is dan zeker van zijn zaak
 En treuzelt niet meer met zijn taak,
 SEGER De scherpe spa is 't meest terzake
 Om 'n grote, diepe put te maken :
 ADRIAAN De mooiste en van hoge waarde.
 Hij steekt de spade in haar aarde
 SEGER En graaft en graaft, tot op het eind
 De spadensteel erin verdwijnt.
 ADRIAAN Zo groef hij haar kut met zijn spa.
 De Duivel bukte zich daarna
 SEGER En legde op haar tong een scheet,
 Vandaar dat vrouwen lang en breed
 ADRIAAN Voortdurend roddelen en kletsen.

KOEN OP.

ADRIAAN De dijkschender !
 KOEN Wat ?
 ADRIAAN Waar was je ?
 SEGER Je wordt gezocht.
 KOEN Ik ?
 SEGER Hans, de opzichter, zoekt je.
 ADRIAAN Waar ga je naartoe ?
 KOEN Naar Duinkerke.
 SEGER Op een kaperschip.
 KOEN Ja, er ligt er een klaar.

SEGER OPENT DE ARMEN OM AFSCHEID VAN KOEN TE NEMEN.
 KOEN VALT IN ZIJN ARMEN EN SEGER PLANT ZIJN MES IN KOENS
 RUG. KOEN STROMPELT WEG. ZE KIJKEN HEM NA.

SEGER Met de groeten van Hans von Sachsen.
 MYRIAM Hij gaat doodvallen !
 ADRIAAN Dat is de bedoeling. We graven dijken en we delven graven.

SEGER VERVOLGT HET VERHAAL VAN DE KUT DIE MET DE SPADE
 GEMAAKT WERD.

SEGER God zal niettemin eenelk verdoemen
 Die anders van haar spreekt dan goed
 Of van haar kut die wonderen doet
 ADRIAAN En waar velen reeds baat in vonden.
 Maar menig man ook ging ten gronde,
 SEGER Vond er zijn schade in en spijt,
 Raakte zijn rijkdom erin kwijt.

(1) De kut die met de spade gemaakt werd (anoniem) vertaald door Ernst van Altena.
 Uitgeverij Kritak, Antwerpen 1997.

SEGER EN ADRIAAN ZIEN PLOTS IN MYRIAM DE VROUW DIE DE MANNEN TE GRONDE RICHT EN WILLEN HAAR EEN LESJE LEREN. MYRIAM WEET TE ONTKOMEN. ALLEDRIE AF.

KOEN, OP WEG NAAR HET DODENRIJK, STAAT OP.

KOEN Misschien kom ik ze allemaal tegen, Karel die bij een beeldenmaker werkte en betrappt werd toen hij in de kerk de beelden van de heiligen in gruzelementen aan het slaan was, mijn moeder wiens moederskindje ik was en de rokkendrager met wie ze vrijde en wiens sandalen ik tussen het riet heb gesmeten en de ganzen vlogen op, kwak kwak kwak en hij sloeg mij met de koord waarmee hij zijn pij ophield en mijn moeder hilde en hij sloeg mijn moeder en gaf haar dan geld om de pacht te betalen. 't Was een paterke met waterogen, een Norbertijntje en op een keer vroeg mijn moeder hem of hij met haar zou willen trouwen en hij streelde mijn kopje en zei ja, maar hij kwam niet meer terug, hij was naar het buitenland vertrokken en pater gardiaan keek altijd de andere kant uit als hij mij zag, ik wilde hem vragen waar mijn vader naartoe as. 't Wordt donker en donkerder. Gegrom en gemompel ... 't klopt niet wat ze de mensen wijsmaken, hoe zou het kunnen kloppen, ze weten het niet, hoe durven ze, de leugenaars, leugenachtige boeken schrijven, die de mensen moeten geloven ! Ai ! 'k Krijg een klets. Het wordt heel stil en zwart. AF.

FADE OUT.

17. COEBERGER. MICHIELS.

MUZIEK :

COEBERGER EN MICHIELS OP. MICHIELS IS VERLAMD. HIJ MANKT EN SPREEKT SLECHT. ZE KIJKEN NAAR DE WERKEN.

COEBERGER Mooi, hé Michiels, al die kleurtjes. Groen, geel, blauw. Gelijk op de miniaturen.

MICHIELS De werken van Coeberger.

COEBERGER Sneeuwwitte molens, land, polderland, het goud van de Moeren. De aandelen stijgen, Michiels. Het dijkgraafschap komt dichter en dichter. Bent u al naar Joris, de kleermaker, geweest ?

MICHIELS Is dat niet wat voorbarig, meneer Coeberger ?

COEBERGER Hoezo voorbarig ?

MICHIELS U hebt gelijk. We moeten het lot tarten.

COEBERGER Het lot tarten ? Dat bedoel ik nu ook weer niet, maar we mogen wel vooruitziend zijn. We zitten in een stroomversnelling. Het is net alsof die mannetjes in hun gekleurde jasjes aan een dubbele snelheid tekeergaan.

MICHIELS Ja en ik kan dan meteen ook naar Jan, de laarzen- en Piet, de hoedenmaker gaan.

COEBERGER Hebt u al een idee ? Een hoed met een brede rand en een pluim ?

MICHIELS Het wordt tering naar de nering, meneer Coeberger.

COEBERGER Moet ik voorschieten, Michiels ?
MICHIELS Dat zou ik erg appreciëren, meneer Coeberger.
COEBERGER Bent u zo krap bij kas, Michiels ?
MICHIELS Ik heb geen Bergen van Barmhartigheid om in te graaien,
meneer Coeberger !
COEBERGER Foei, Michiels !
MICHIELS Meneer Coeberger, wanneer ben ik de laatste keer betaald ?
COEBERGER Is dat al lang geleden, Michiels ?
MICHIELS Kijk het maar eens na, meneer Coeberger, u zal merken dat het al een
hele tijd geleden is.
COEBERGER Dat zou inderdaad kunnen, met al die perikelen, met uw lange
afwezigheid en met de dijken, dat was eigenlijk ook een beetje uw fout,
hé.
MICHIELS Hoezo mijn fout ?
COEBERGER Die beestenkwesstie. Maar goed, ik ga daar nu niet meer op terugkomen.
Het leven is weer mooi. Ik wil gelukkige mensen zien. Maar weet u,
Michiels, soms vergeet ik om mezelf te betalen, kan u dat geloven, neen
zeker ?
MICHIELS Toch wel, meneer Coeberger, maar soms heb ik mijn twijfels.
COEBERGER Twijfels, Michiels ?
MICHIELS Wel ja, soms vraag ik mij af, is dat nu echt verstrooidheid of speelt hij
dat ?
COEBERGER U bent bijna zo erg als de vorstin, Michiels en dan vraagt ze mij : kan u
mij geen mopje vertellen over de Hollanders. Maar hoe is dat nu
afgelopen ?
MICHIELS Afgelopen wat ?
COEBERGER Wel ja, bent u van haar af ?
MICHIELS Van Myriam ?
COEBERGER Ik dacht dat ze Marjanne heette.
MICHIELS Marjanne vindt het geestelijk leven belangrijker dan het wereldlijke.
COEBERGER O ! Is ze naar het klooster gegaan ?
MICHIELS Neen, ze gaat nu regelmatig naar de sabbat.
COEBERGER Die sabbat ?
MICHIELS Ja, die sabbat.
COEBERGER O ! En eh ... wonen jullie nog samen ?
MICHIELS We zien mekaar nog. Ze is nog altijd mijn genezeres.
COEBERGER Let maar op dat ze u niet vergiftigt.
MICHIELS Neen, ze straalt weer.
COEBERGER En woont ze alleen ?
MICHIELS U bent erger dan een viswijf, meneer Coeberger. Maar ik weet het niet.
Dat zijn ook mijn zaken niet. Misschien woont ze samen met een
vrouw.
COEBERGER Vertel dat maar niet verder.
MICHIELS De vorstin vraagt u soms een mop over de Hollanders te vertellen. Ik
ken anders een goeie die de Hollanders over ons vertellen.
COEBERGER Laat eens horen.
MICHIELS Wel, er was eens een Vlaming en hij wilde zelfstandig worden,
eigenlijk onafhankelijk ...

SNELLE FADE OUT.

18. FATALE DIJKBREUK.

MUZIEK :

19. COEBERGER. MICHIELS. MONNIK.

MICHIELS STAART VOOR ZICH UIT. COEBERGER VERSTOPT ZIJN GEZICHT
 ACHTER ZIJN HANDEN.

COEBERGER Aiaiai ... niets blijft er van over. Jaren voor niets gewerkt. PAUZE De
 Moeren zijn in hun oorspronkelijke staat hersteld. Mijn aandelen zijn
 waardeloos. Ik bezit niets meer. Leve de dijkschenders ! Leve de
 misdaad !KIJKT PLOTS OMHOOG Idesbald van der Gracht ! Help
 mij !

DE MONNIK VERSCHIJNT. COEBERGER VALT OP ZIJN KNEIËN VOOR DE
 VERSCHIJNING. MICHIELS BLIJFT ER APATHISCH BIJ.

COEBERGER Eerwaarde vader, een grove onrechtvaardigheid !
 MONNIK Rustig, beste vriend, voelt u zich niet gelouterd door de tegenslagen?
 COEBERGER Gelouterd, eerwaarde vader ?
 MONNIK Het lijden brengt de mens dichterbij de Heer.
 COEBERGER Eerwaarde vader, ik voel mij als Job op de mesthoop.
 MONNIK Is het lang geleden dat u gebiecht hebt?
 COEBERGER Eerwaarde vader, u komt als geroepen.

DE MONNIK HOORT DE BIECHT.

MICHIELS RICHT ZICH OP. HIJ NEEMT ZIJN DRANKBUS, DRINKT EEN SLOK, HET
 IS GIF, HIJ KREUNT EN IS AAN HET STIKKEN.

COEBERGER SCHRIKT OP, VEERT RECHT, GAAT KIJKEN WAT ER MET MICHIELS
 GAANDE IS.

DE MONNIK VERDWIJNT.

COEBERGER Michiels, dommerik ! Het leven is mooi. We hebben de godsdienst die
 ons vertroost, de wetenschap die ons verheft, de kunst die ons in
 vervoering brengt.
 MICHIELS Marjanne !
 COEBERGER Marjanne ! ? ROEPT Idesbald ! Waar bent u gebleven ? Heb ik
 gedroomd ? God speelt met ons kloten eh verschooning, Heer, ik bedoel,
 de duivel daagt ons uit.

FADE OUT.

20. HANS. SEGER. ADRIAAN.

MUZIEK :

HANS OP.

HANS De dijkschenders ! ADRIAAN EN SEGER OP. Op heterdaad betrapt !
 ADRIAAN Misleid ! Ik ben misleid !
 SEGER Ik ook !
 ADRIAAN Hij heeft ons misleid ! Hij is een smeerlap !
 SEGER Een grote smeerlap !
 HANS Ze zijn schuldig bevonden aan doodslag en schending van de dijken.

TROMGEROFFEL. ADRIAAN EN SEGER LOPEN DOOR.
 EINDE TROMGEROFFEL.

HANS Ze worden opgehangen ! MAAKT HET GEBAAR. PAUZE. ZINGT
 ZACHT, PLAGERIG En als we dood zijn, groeit er gras op onze buik
 ZINGEND AF.

FADE OUT.

21. VORSTIN. RENILDE.

MUZIEK :

RENILDE BRENGT DE VORSTIN, DIE IN HABIJT IS, IN EEN RIJDENDE
 TROONSTOEL NAAR HET MIDDEN. DE VORSTIN DOET NAAIWERK.

RENILDE TEGEN HET PUBLIEK Ik had Koen beloofd het hem te vertellen,
 maar Koen is dood. Misschien luistert hij mee van aan de overkant.
 PAUZE De vraag was : heeft Hans von Sachsen mij ontmaagd ?
 PAUZE Hans von Sachsen heeft mij PAUZE ontmaagd. Hoe ? Waar ?
 Wanneer ? Wil je de détails weten, vraag ze aan hem. Hij zal ze graag
 vertellen. 'k Wil jullie wel zeggen dat hij mij niet verkracht heeft, we
 deden het alletwee met ons volle goesting en verstand. En hij is
 voorzichtig geweest. Dat was allemaal vóór de dood van mijn vader.
 Mijn vaders dood is het keerpunt in mijn leven. 'k Was alleen op de
 wereld en 'k ben naar 't klooster gegaan. PAUZE 'k Ben arm, dat wil
 zeggen dat ik geen non kan worden, maar er wel als meid mag werken.
 Mijn geluk kon dan ook niet op toen Hare Majesteit mij koos om haar te
 dienen. U bent een moerduivel, zeker, zei ze op een keer en ze voegde
 er aan toe, een schoon en nederig en naarstig volk. PAUZE Kijk, ze
 naait nu de onderbroeken van de nonnen.

DE VORSTIN TOONT HET PUBLIEK HAAR BEZIGHEID.

COEBERGER OP. RENILDE AF.

22. VORSTIN. COEBERGER. RENILDE.

VORSTIN Welke winden voeren Coeberger naar deze achterlijke plek ?
 COEBERGER De stormwinden van het kwaad. Heeft Uwe Majesteit het nog niet
 vernomen ?
 VORSTIN Neen, Coeberger, ik heb de nonnen de opdracht gegeven om mij niet
 meer te informeren over wat er in de wereld gebeurt of gebeurd is. Ik
 kijk alleen uit naar de toekomst. Naar het leven in het hiernamaals. Ik

zal u dan nog eens vragen om een kapel voor mij te bouwen. Misschien kan u al beginnen met het verzamelen van fondsen. PAUZE Waarom zegt u niets, Coeberger, ik hou niet van die stilte, het is een valse stilte, die onrust van uw handen, van uw kuiten, van uw verfrommelde jas.

COEBERGER WIL WEGGAAN.

VORSTIN U hebt u van locatie vergist, Coeberger, u moest ergens anders zijn ?
Waar wou u naartoe ?

COEBERGER Nergens, Uwe Majesteit.

VORSTIN Soms droom ik van u, Coeberger.

COEBERGER En is het een mooie droom, Uwe Majesteit ?

VORSTIN Soms wel, soms niet. U hebt de Bergen van Barmhartigheid leeggeroofd.

COEBERGER Leeggeroofd, Uwe Majesteit ? Er zit zeker nog honderduizend in.

VORSTIN En hoeveel zat er in, Coeberger ?

COEBERGER Vijfhonderdduizend, Uwe Majesteit.

VORSTIN Achthonderdduizend, Coeberger.

COEBERGER Ik heb mezelf niet verrijkt, Uwe Majesteit.

VORSTIN Dat beweert ik niet, Coeberger. Maar u hebt uw talenten niet goed gebruikt. ROEPT Renilde ?

RENILDE OP.

VORSTIN Breng me naar binnen, Renildeke, ik zal uw voeten wassen en uw enkels kussen. Als u wil, Coeberger, mag u met ons meeëten.

COEBERGER Graag, Uwe Majesteit.

VORSTIN Wat eten wij vandaag, Renilde ?

RENILDE Kaas, Uwe Majesteit.

VORSTIN Met of zonder gaten, Renilde ?

RENILDE Kaas van de geit, Uwe Majesteit.

VORSTIN U krijgt mijn portie, Coeberger.

COEBERGER Bedankt, Uwe Majesteit.

VORSTIN Coeberger, vertel mij nog eens een over de Hollanders. Renilde, steek uw vingers in uw oren ! RENILDE GEHOORZAAMT.

COEBERGER Waarom kijkt een Hollander in de spiegel ? Om te zien wat er achter zijn rug gebeurt. Wanneer schiet een Hollander in een lach ? Als hij zichzelf in de spiegel ziet. Waarom steekt een Hollander zijn vinger in zijn gat ? Omdat hij denkt dat het een mosterdpot is.

VORSTIN Renilde !

ALLEN AF.

23. HANS. MYRIAM. VORSTIN. COEBERGER.

MUZIEK :

MYRIAM IN MANNENPAK, HANS IN VROUWENKLEREN SAMEN OP OM DE STICHTING VAN DE NIEUWE COMPAGNIE AAN TE KONDIGEN, ALSOOK HUN HUWELIJK.

MYRIAM Geachte genodigden, de compagnie De Moeren is niet meer.
 HANS Ze is door de vloedgolf van de kaart geveegd.
 MYRIAM Op het puin van de oude compagnie hebben enkele kapitaalkrachtige families hun zwart geld wit gemaakt en een nieuwe compagnie opgericht :
 HANS 'De Compagnie De Nieuwe Moeren'.
 MYRIAM Peter van de nieuwe compagnie is bouwmeester Coeberger, berooid maar gelukkig.

COEBERGER OP. MYRIAM VRAAGT DE GENODIGDEN TE APPLAUDISSEREN.
 COEBERGER GROET DE GENODIGDEN.

HANS Meter van de nieuwe onderneming is Isabella, vorstin van de vrede.

RENILDE BRENGT DE VORSTIN NAAR HET MIDDEN EN VERTREKT. HANS VRAAGT DE GENODIGDEN TE APPLAUDISSEREN. DE VORSTIN/NON GROET DE GENODIGDEN.

MYRIAM De namen van vorstin Isabella en bouwmeester Coeberger zullen onlosmakelijk verbonden blijven met de drooglegging van de Moeren.
 VRAAGT DE GENODIGDEN TE APPLAUDISSEREN.
 HANS Wat een prachtige dag ! Eindelijk is ook het moment aangebroken waarop ik u het huwelijk aankondig van WIJST NAAR MYRIAM Hans von Sachsen, zakenman ...
 MYRIAM NEEMT OVER ... met WIJST NAAR HANS Myriam, het madeliefje.
 HANS De inzegening in de basiliek
 MYRIAM ONTNEEMT HEM HET WOORD zal niet gebeuren door pater Willibrord VERONTWAARDIGDE HANS, hij lijdt aan dementie,
 HANS KOMT TUSSEN dat vind ik geen bezwaar !
 MYRIAM Zijn vervanger heet pater Auxilius, hij is heel enthousiast.
 HANS Ik ben benieuwd, want de dienst zal bijgewoond worden door al het schoon volk, de crème de la crème van 'De Compagnie De nieuwe Moeren'.
 MYRIAM Ik ben benieuwd.
 HANS De grote baas komt helaas niet. Naar het schijnt zit hij ergens in de gevangenis. Zijn vrouw, die met zijn broer aanhoudt, heeft de touwtjes in handen. Maar ze komt niet. Ik krijg wel een grote cadeau.
 MYRIAM Ik ben benieuwd.

MUZIEK : EXPLOSIE.

INSTORTING. GESCHREEUW. ROOKONTWIKKELING.

DE AANWEZIGEN, MYRIAM, HANS, VORSTIN EN COEBERGER WORDEN TEGEN DE VLAKTE GESLAGEN. ZIJN IN SHOCK. LIGGEN ONBEWEEGLIJK.

HANS EN MYRIAM BEKOMEN VAN DE SHOCK, ZIEN MEKAAR, WILLEN NAAR MEKAAR TOE EN DAT KAN ALLEEN ALS ZE ZICH NAAR ELKAAR TOE SLEPEN. ZE GRIJPEN MEKAARS HANDEN EN STERVEN. HANS LOST ZIJN GREEP EN ROLT OP ZIJN RUG.

COEBERGER EN DE VORSTIN ONTWAKEN OP HUN BEURT UIT DE COMATEUZE TOESTAND. COEBERGER HELPT DE VORSTIN RECHT, MAAKT HAAR KLEREN

SCHOON EN ZIJ MAAKT ZIJN KLEREN SCHOON. COEBERGER HELPT HAAR DAN IN DE TROONSTOEL. COEBERGER BEKIJKT DE RAVAGE RONDOM ZICH EN ACHTERAAN, ZIET ER DE DODEN LIGGEN, KOMT TERUG BIJ DE VORSTIN.

COEBERGER De één doet het zo en de ander op een beschaafde manier. Moeten Uwe Majesteit en ikzelf hen niet feliciteren ?

VORSTIN Feliciteren, Coeberger ?

COEBERGER De overwinnaars. De nieuwe heersers.

VORSTIN Heersers ?

COEBERGER Over de moeren.

VORSTIN Dus, Coeberger, zij waren sterker, moediger, wilskrachtiger dan u ?

COEBERGER Ze vrezen God noch gebod, Uwe Majesteit, ze willen de macht.

VORSTIN De macht ?

COEBERGER Over de moeren.

VORSTIN NA EEN PAUZE Ze krijgen mijn zegen.

COEBERGER Felicitaties, dus.

VORSTIN Waar is Renildeke ? Ik moet terug zijn voor het avondgebed.

COEBERGER Ze ligt onder het stof, Uwe Majesteit.

VORSTIN Ze gaat stikken, Coeberger !

COEBERGER Ze is al gestikt, Uwe Majesteit, en de anderen ook.

VORSTIN En wij niet.

COEBERGER Wij zijn onsterfelijk.

VORSTIN Coeberger !

COEBERGER Grapje, Uwe Majesteit.

VORSTIN Breng me hier weg, Coeberger. BEIDEN AF.

HANS EN MYRIAM ONTWAKEN UIT DE DOOD. ZE RICHTEN ZICH OP.

HANS Al dat gras op mijn buik ! DRAAIT ZICH OP ZIJN BUIK.

MYRIAM STAAT OP.

HANS Ben jij uitverkoren ?

MYRIAM ANTWOORDT NIET EN GAAT WEG.

HANS Ik ga ook maar eens kijken. AF.

24. JONGEN. COEBERGER.

MUZIEK.

DE JONGEN OP. KLIMT OP DE STELLING. KIJKT MET BEWONDERING NAAR DE WERKEN.

COEBERGER OP. BEKIJKT DE WERKZAAMHEDEN MET GEMENGDE GEVOELENS. LOOPT DOOR.

JONGEN ROEPT VAN BOVEN Dag meneer Coeberger.

COEBERGER ZIET DE JONGEN OP DE STELLING. Dag Maarten.

DE JONGEN HAAST ZICH NAAR BENEDEN EN KOMT BIJ COEBERGER.

JONGEN Is het schilderij waar ik opsta al af, meneer Coeberger ?
COEBERGER Bijna, Maarten.
JONGEN Mag ik dan eens komen kijken, meneer Coeberger ?
COEBERGER Natuurlijk, Maarten.
JONGEN Wat stelt het schilderij voor ?
COEBERGER De jonge heilige Sebastiaan.
JONGEN En zal ik mezelf herkennen ?
COEBERGER Natuurlijk.
JONGEN Helemaal bloot ?
COEBERGER Niet helemaal, Maarten.
JONGEN Jij hebt dat allemaal bedacht, hé meneer Coeberger. Met die dijken
helemaal rond de Moeren en dan nog eens een brede gracht.
COEBERGER Ja, een afwateringsgracht.
JONGEN En dan die mooie, witte molens, helemaal vernieuwd !
COEBERGER Ja, ze pompen het water via het ringslot naar zee.
JONGEN Ik ben al eens tot ginder ver geweest. Het wordt hier allemaal
akkerland, hé meneer Coeberger. PAUZE Meneer Coeberger
COEBERGER Ja, Maarten ?
JONGEN Ik zou er graag een stukje van hebben om koolzaad te planten en haver
en bonen om er dan mee naar de markt te gaan en ik dacht zo in mijn
eigen, ik heb voor meneer Coeberger geposeerd, misschien kan hij dat
voor mij regelen, een klein stukje maar ? Kan dat, meneer Coeberger ?
COEBERGER Nu vraag je me wat, jongen.
JONGEN De vraag is toch vrij, meneer Coeberger ?
COEBERGER Ja, natuurlijk, natuurlijk ...
JONGEN Anders ga ik bij een eigenaar op zijn land werken en met het
geld dat ik verdien een stukje kopen. PAUZE Zoveel stukken grond,
meneer Coeberger ! Ik heb horen zeggen dat ze het schilderij gaan
ophangen in de ontvangstzaal van De Nieuwe Compagnie. Misschien
kan ik ervan profiteren, dat ik die heilige op het schilderij ben. Wat
denkt u, meneer Coeberger ?
COEBERGER Je moet alle kansen grijpen, Maarten.
JONGEN Ja. PAUZE Als de werken gedaan zijn komt er een groot feest. Ik
verlang er al naar. Iedereen gaat lachen en zingen en roepen ROEPT
EN STEEKT ZIJN PET IN DE LUCHT Leve de Moeren ! Leve de
Moeren ! Leve de Moeren ! ZINGEND, DANSEND AF.
COEBERGER ZICHZELF OPBEUREND Leve de Moeren ! De natuur is bedwongen,
nu nog de mens bedwongen. HIJ TOVERT EEN GLIMLACH OP ZIJN
GEZICHT, DRAAIT ZICH OM EN GAAT WEG.

SLOTMUZIEK.

FADE OUT

EINDE